

„ЭДАЗИ“ ЭЖЕДН. ОРГАН ВОСТОЧНОГО СЕКЦИИ
П. К. Р. К. П. и Сев.-Запад.
Бюро П. К. Р. К. П.
В. Р. П. К. П. и Вост.-Пол. Секции
Ленинград, Фонтанка 27. Аватур тел. 10
Телефон: Телетел — 533-86, Телетел — 101-11

Edasi

Anulutuste ja tellimiste hinnad			
Anulutamine		Tellimine	
esimesel lül. 3 r. kul.	Ginnades 1 fun	1 rbl.	
viimasel „1“	aasta — 11 rbl.		
keskmisel „6“	aasta — 1 fun	— 50 kop.	
t. har. asut. 20 f.	aasta — 5 rbl.	50 kop.	
E. Kirjast. ühikute liikmetele ja kollekt. tellides 15% odavam.			

Nr. 44 (2244)

Pühapäeval, 22. veebruaril 1925

8. aastakül

Lordid naiste üheõigusluse vastu.

Londonist, 20. veebr. Saadikutefogus peeti waielusi tööliste partei poolt fiseantud eelnõu kohta, anda naisterahwastele, kes 21 aastat wanaks jaanud, üheõigusel walimiseõigused meesrahwastega. Praegu maksma seaduse järele on walimiseõigus 30 aastastel naisterahwastel.

Siseasjade minister Johnson Hicks teatas walitjuse nimel, et seaduse eelnõu on temale mitterahastatav, sest ta nõuab ümberõigustamist.

Mac-Donald astus wälja terawate kalaleitungimistega walitjuse vastu, teatades, et wiimane õigustab wastasrinna kahtlusi selle kohta, nagu kawatseks walitus mingisuguseid katseid ettewõtta walimiste kawaga.

Päale waielusi—tööliste partei seaduse eelnõu lükati tagasi 220 häällega 153 hääle vastu.

Ohusõit Tokio—Moskwa—Pariisi wahel.

Tokioft, 20. veebr. Ajaleht „Asahi“ kuulutab, et õhusõit Tokiost Pariisi läbi Siberi ja Moskwa algab 1. mail.

Lumetuist Islandis.

Londonist, 20. veebr. Islandis mõlud hirmus lumetuist, mille tagajärjel hulk inimesi hukka on saanud. Merel hukkusid mitu laewa.

Põllutööd Kaulaafias.

Sewastopolist, 20. veebr. Teatatakse, et jään on palaw kowade ilm. Alati tööd põhubel.

„Grapooletus“.

Wiinist, 20. veebr. Rahwastelitt määras aruandjaks Greeka-Türgi konflikti asjus patriarki wäljasaatmises Jaapani saadiku krahw Ishé. Ishé walimist põhjendatakse seega, et Türgimaal põhjust ei oleks protesteerida riski-ufulise aruandja nimetamise vastu usulises küsimuses.

Besjaraabia Rumeenia ikke all.

Roomast, 20. veebr. Rumeenia walitus katseb Itaalia walitjult igat moodi usutada, et see Besjaraabiat Rumeeniale tunnustaks.

S. R. W. Liidu täieõiguslik esitaja Itaalias jm. Surjenow tähendas jutua-amil Itaalia ajakirjanikkudega, et Rumeenia tekitab kára Besjaraabia küsimuse ümber ainult seepärast, et ta teab wäga hästi, et temal mingisuguseid õigusi Besjaraabia päale ei ole.

Rumeenia walitus, ütles jm. Surjenow, katseb sel põhjal luua tüli S. R. W. Liidu ja nende riikide wahel, kes tunnustasid Besjaraabiat Rumeeniale. Rumeenia püüab asjata teifi riike omale wahemeheks otstida.

Sm. Surjenow teatas, et meie seisime ja seisime sel põhjalusel, et wahemehe asjus tuleb pöörata pääasjalikult Besjaraabia rahwa enefe poole. Ainult temale jääb küsimuse lõpulik otsustamine, kellele oma jaab olema Besjaraabia.

Kesktaidesaatew Komitee Nõu-kojude-Jaapani lepingu kinnitanud.

S. R. W. Liidu kesktaidesaatew komitee presidium kinnitas ühel häälal 17. veebruaril S. R. W. Liidu rahwakommissariaadi nõukogu poolt häätskiidetud kollepe wahetordadest S. R. W. Liidu ja Jaapani wahel.

Eestimaa töörahwas wäljaspool seadust.

„Seaduslikul“ teel on töörahwas surma mõistetud.

Sotsid toetawad kodanlust.

Tallinnast, 20. veebr. Riigikogu mõttis lõpulisel kujul „riigikaitse“ seaduse vastu. Selle põhjal tunnistatakse wäljaspool seadust kõik organisatsioonid, jeltid, fraktsioonid jne., kes praegust riigikorda Eestis ei tunnista. Päale selle annab seadus fiseeministrite õiguse likwideerida kõik jarnased fraktsioonid linna ja maakondade omawalitjustes. „Riigiwastast tegewust“ karistatakse surmanuhtlusega. Seaduse poolt hääletasid ka sotsiaal-demokraadid.

Weri woosab . . .

Tallinnast, 20. veebr. 10. veebruaril oli Narwas sõjaringkonna kohtus arutusel „6 mäsaja“ süüasi. Kõiki neid süüdistati mäsajate warjamises. Üks süüalustest Wolmann, mõisteti surma, teised sunnitööle 4—20 aastani. Lähemal ajal on Eestis oodata suuremaid poliitilisi protsesse, milledest üks tähtsam on Heidemanni protsess.

Streikijate surmamine.

Pekingist, 20. veebr. Hiina politsei wäljamaa kolonii, politsei kaasabil ajas Schanghaiis streikivate kiutööliste koosoleku laiali. 16 töölist, kes politseile vastu hakkasid, wõeti kinni ja tapeti ära. Meeleawaldajad katkusid Hiina politsei jaoks konna kallale tungida, kuid politsei awas püssitule ja ajas streikijad laiali. Ametlikkude andmete järele mõtawad streigist aja 38.000 töölist.

Sõjajõudude wahendamise asemel suurendawad laewastikku.

Londonist, 20. veebr. „Daily Express“, arutades omas juhtkirjas Washingtoni sõjajõudude wahendamise konverentsi tagajärgi, tunnistab, et merejõudude wahendamise deklaratsiooni awaldamise päale waatamata, kõik riigid üksteise wõidu ehitawad uusi sõjalaewa. Nõnda ehitawad — Inglismaa — 16 uut sõjalaewa, Põja-Ameerika Ühisriigid — 11, Jaapan — 25, Prantsusmaa — 32 ja Itaalia — 16.

Talupoegade Internatsionaali ülestutse Baltani töörahwale.

Talupoegade Internatsionaal pööras ülestutsega Jugo-Slaawia kõigist rahwustest talupoegade poole järgmistele sõnadega: „Sultunud wõltsimise ja enefuulmata terroriga läts Pashitschil torda saada Jugo-Slaawia parlamendis enamuse, mis wõib anda tema kurjategijate walitjusele seadusliku iseloomu. Werised sunniwalimised — üks ajajärg kõigi Jugo-Slaawia rahwaste wabastusliikumises. Minufene wäljapääsete — töörahwa jõudude ühendamine Balkanitel, kapitalistide ja mõisnikkude wõimu kütutamiseks. Kuid iga maa töölised ja talupojad ühtlalt saawad peksa, kui nad waremalt ei loo kogu Balkani talupoegade ja tööliste wenna-likku wõitlusblokki“.

Esimesed fassitsid-daanlased.

Kopenhagenist, 20. veebruaril. Reljapäewal kõige elawamal uulitsal liikumise ajal ilmusid uulitsatele esimesed Daani fassitsid mustades särkides.

Eestimaal kowade.

Tallinnast, 20. veebr. Waaritad hakkawad lahti ajama. Lendafid kohale mustarästad ja lookejed.

Preisi ministereium ametist lahti.

Berliinist, 20. veebr. Päale läbirääkimisi Preisi walitjuse deklaratsiooni lütkas Preisi maapäew sotsiaaldemokraatide, demokraatide ja keskpartei walitjusele usaldusawalduse ettepaneku tagasi 221 häällega, kuna ettepaneku poolt anti 218 häält. Mary teatas, et kabinett wiibimata ametist ära astub.

Poliitilistes ringkondades arwatakse, kui maapäew ei otsusta ennaft kodu jaata ja ei määra uusi walimisi, siis loobuwad demokraadid ja keskpartei sotsiaaldemokraatidega ühestöötamisest ja teewad wäikese pöörde paremale poole. Selle juures walitakse pääministriks Mary tagasi.

Chamberlain on huwitatud.

Londonist, 20. veebr. Greeka walitjuse protesti päale Konstantinoopoli patriarki wäljasaatmise asjus wastas Chamberlain telegammiga, et Ingliise walitus tunneb poolehoidu patriarkile ja walwab suure huwiga asja käiku.

Uue laenu wäljaandmine.

Lähemal ajal lastakse wälja lühiteaja-line laen 10 miljoni rubla päale. See on edaspidiseks jammuks riigi krediidil kindlustamiseks. Waen lastakse wälja mitte juures summas, et wälja jelgitada meil rahaturu suurus. Wõib arwata, et tellimine tuntuwalt tõuseb kõrgemale 10 miljoni rublast ning tuleb tarwitusele wõtta jaotamine.

Wiimasel poolaastal on meie laenu seisuford untawalt kindlustatud. Waremalt püüdis igaüks oma wabaid summe kinni panna kuldrahadesse ehk wäljamaa walutasse, kuid päale rahareformi omandasid suure tähtsuse riigi wäärtpaberid: talupoegade- ja wõidulaenu, niijama ka keskkassa kohustused. Tähti ja alati wõib hoida raha dollarites, naefterlingites j. t. wäliswalutas ning mahutawad neid nüüd riigi wäärtpaberitesse. See nähtus on täiesti terwendaw ja jeda peab toetama. Meie esimene laen, mis hiljuti maksis 2 rbl. ja 2 rubla 25 kop., tõuseb nüüd kuni 3 rublani. Teine laen, mis hiljuti maksis alla rubla, tõuseb nüüd üle kahe rubla.

Lung S. N. Babariikide Liitu.

Koloniseerimise ja ümberasumise ojakonna andmete järele, algades detsembri kuuft 1922 a. kuni 1. nowembrini 1924, on tulnud küsimusi ja joowiawaldusi fiske fisserannata tahtjatelt S. N. Babariikide Liitu 54 grupe käest.

Riikide järele jagunewad need arwud järgmiselt: Saksamaalt — 24, Põhja-Ameerika — 12, Tšehhi-Slowaakia — 6 ja Helweetiast — 3. Ülejäänud grupid olid: Kanaadast, Itaaliast, Eestimaalt, Uruguist, Daanist, Türgimaalt, Austraaliast, Ungarist ja Austraaliast. Nendeist wõib mõnelele gruppidele ära.

Käesolewal ajal on kokkulepped tehtud 11 ühendusega 17,406 tiinu päale. Samal ajal Löö- ja Kaitseõukogu andmete järele ja läbi wälisajade kommissariaadi ning S. N. W. Liidu tehnilise abiandmise ühingusse, mis ajab Ameerikas, on jaatud terve rida teadaandeid luba küsimiseks jöita S. N. Babariikide Liitu: Saksamaalt 40 grupi käest — 9,769 inimesega. Tšehhi-Slowaakiast 13 grupi käest — 1,926 inim. Liitriikidest 18 grupi käest — 1,512 inim. Kanaadast 1 grupi käest — 1,000 inim. Türgimaalt 3 — ja teistest riikidest 8 grupi käest, üldse 83 grupi käest — 16,319 inimesega. Suurem osa neist on tagasirandajad. Kommissjon andis 25 grupile luba fissesõitmiseks.

Praegusel korral töötawad S. N. Babariikide Liidus ijeisewalt Ukrainas ja Põuna-Jdas 17 fisserannanud põllumajanduse kommuunat ja üks tööstuse grupp Drenburgis.

Põllumajanduse kommuunad on rentinud 21,015 tiinu maad, ja tööstuse grupp tegi lepingu mehaanilise tehase kasutamiseks. Põllumajanduse kommuunade renditud maast kanti alles 10,401 tiinu ja külliti 8,119 tiinu. Üldse anti kommuunadele liikumat warandust 14,502 rubla eest, mis praegusel ajal hinnatakse 141,230 rubla päale. Kommuunade poolt on fiseewetud 48 tugewajulist mitmesuguse fisteemilist traktori. Traktoreid känd ja maa ümber-õõtamise parandamine on joowitatud kommuunade poolt wiljakaldawatele raioonidele. Alguks waatasid kõik ümberkaudsed talupojad kommuunade päale usmatusega ning ijei waenulikul, nüüd aga, arwates nende tagajärgi ja wastutulekut, muutid talupojad oma waateid põhjalikult ja waatawad, kuidas paremini mehaaniliste abinõudega jaoks maad harida, pöörates igasuguste nõudmistega ja abisamiseks kommuunade poole, omandades säält palju, mida siis oma majapidamises ära kasutatakse. 1. aug. 1924 kohalejõudnud gruppide poolt on toodud tööriistu ja põllumajanduse inventaari 1,836,650 rubla eest, iitlikku warandust 1,181,000 rubla eest ja iitlikku kapitaal 401,922 rubla. Kommuunad on oma koosjõu wõtnud 521 inimeft kohalistest wafemate elanikkude kihtidest.

Läinud nädal.

Kuulas Jaapani haritlaste Wene-Jaapani lepingu vastu võttd. — Misfuguse tähtsime annavad Jaapani haritlaste Wene-Jaapani lepingule. — Inglise-Ameerika sõpruse tundemärgid. — Jõudude tasakaal Wailfel ookeanil. — Kas on olemas Wene-Jaapani-Hiina sõjaline liit? — Saksamaa laubaleping. — Wile Saksia mustasajalaste sunnitud on sõbraliit vahetada looma S. N. W. Liiduga? — Kommunistide protsess Hamburgis. — Saksia kodanlus kardab sõdaumat revolutsioonituld. — Sotsid nõuavad tööliste werd, kodanlus ei julge seda talada. — Rahanduse liitlus Prantsusmaal. — Seisuforda võib paa ta ainult välislaen. — Inglise sõltsawajad tunnistawad oma juhi Cooki „pahempoolse“ õigete. — Ümberwalimised nõutogude S. N. W. Liidus on täies hoos. — Esiatsed tagajärjed.

Mitte ainult Jaapani töötawad klassid, waid ka Jaapani haritlaste märkijid Wene-Jaapani lepingu allatirjutamist suurte pidustustega. Neis pidustustes ei wäljendunud mitte ainult Jaapani rahwa sõbraliit tundes S. N. W. Liidu suhtes, waid ka kõige tõsisemad rahwuswahelised lootused, mida Jaapan paneb Wene-Jaapani lepingu päale.

Neid lootusi wäljendas kõige paremini Jaapani filmipaistew jeltstonna tegelane Seigo Nakano. Oma kõnes tähendas Seigo Nakano muu seas järgmist: „Räepigistuste wahetamine Jaapani ja Wenemaa wahel on otsekoheks ahwarduselt Inglise-Saksia mõjule. Lähene mine Wenemaa tähendab Jaapani wahanemist Inglise-Saksia mõju alt. Tõhitherini teadaannet, et Wenemaa sõbraliit tundeid Jaapani vastu arwele tuleb wõtta kottupõrke puhul Wailfel ookeanil, peab kindlalt meeles pidama“.

Mi seisab selles, et wiimastel aastatel on Ameerika Jaapani wäljõ tõrjunud kõigist seisufohtadest Wailfel ookeanil; Hiinas kihutas Ameerika kapitaal Jaapani oma teisele, kui mitte kolmandamale kohale, Filipiinide saartel tehti Jaapani laubandusele terme rida tõhiseid takistusi, Jaapanlaste sissejõudu teel Ameerikasse on tuntawaks hoohtis Jaapanile.

Kuid sellest kõigest on veel wähe. Ameerika mõju all loobus Jaapani lauaegne liitlane Inglise-Ameerika lepingu sõlmimisest Jaapaniga, haktas toetama Jaapani wastast poliitikat. Ja turikuksa Eingapuri muresadama ehitamine, tähendab, et kottupõrke puhul Jaapani ja Ameerika wahel, Inglise-Ameerika awalikelt Ameerika poole astub ning waekasile wistab oma sõjalise jõu.

Küüd lõowad Inglise imperialistid „Morning Postis“ ja „Daily Expressis“ hädakella, teatades, et Wene-Jaapani kottulepe wõimaldab mõlematele riikidele uue jõuga aafialiku Jda wõimist takistada Inglise ja Ameerika kapitaali poolt. Just samuti kihawad ka Ameerika suwkapitaali hädakandjad „New-York Times“ ja „World“.

Samuti teatwad ka Prantsuse ja Saksia ajalehed „Wene-Jaapani-Hiina sõjalisest lepingust Lääne vastu“. Muidugi teada, et jarnast lepingut ei ole, kuid kapitaali hädakandjad laiwad paista, et Wene-Jaapani leping neile otse filma trehwas.

Ka Saksiaamaa haktab wiimastel ajal jälle suuremat rõhku panema sõprusfideemete sõlmimise päale nõutoguwalisusega. Kiigi-pää Luther ütles Rõnigsbergi aastalaada awamisel: „Meie pooldasime alati sõbraliitide suhete kõwendamist S. N. W. Liiduga. Meie tõhsem soow on, et Saksia-Wene läbirääkimised laubandusliku fideeme sõlmimiseks eduga lõpessid“.

Suwitaw on, et umbes samasugiselt kõneles ka rahwamajanduse minister Reuhauß, ütles õgedom mustasajalane. Reuhauß ütles Lutherist isegi kaugemale ning teatas, et Saksia walitus paneb erilise uue seaduse läbiwõu tollide lohta ette, mis aitaks edendada Saksia-Wene laubandust.

Meie teame, et nii Luther kui ka Reuhauß enamlasti juul häämelega ei jolli. Nende teadaanne kriipsutab ainult alla, kui tarwilist on Saksiaamaale S. N. W. Liidu turud.

Tõewoolest, Saksiaamaal ei ole teist wäljapääset, kui otse lähenemist S. N. W. Liiduga. Werilillei lepingu ja sellele järgneva „Dawesi plaani“ järele peab Saksiaamaa määratuid summasid liitlastele wälja makama. Selleks, et osaltki täita oma kohustusi ning ülekehitada oma enda mojanust, mis sõja läbi mitte wähe ei ole kannatanud, peab Saksiaamaa äärmist tähelepanu pöörama tööstuse arendamise päale.

Kuid selleks, et tööstuse arenemine edeneds tuleb ennast kindlustada turgudega. Enne sõda müüs Saksiaamaa oma kaupad Euroopasse ja afumadesse. Praegusel ajal ei wõi ta aga nende turgude päale lootda, sest jään leiab ta liitlaste poolt kõige wihamat wastupanekut. See ongi põhjuseks, miks Saksiaamaa Jda poole pühub, see ongi põhjuseks, mis Lutheri ja Reuhaußi kõnelema sunnib sõprusest S. N. W. Liiduga.

Meil Saksia mustasajalaste vastu just sõbraliit tundeid ei ole. Saame meie aga kaju nendega kottuleppimisest, siis muidugi meie ära ei ütse.

Tõsi, kolm aastat tagasi, kui meie jõud wõitlustagajärjel walgetega äärmiselt nõrk oli, olime meie walmis nii paljudes punktides Saksiaamaale järele andma. Küüd on meie seisuford aga iga aastaga kõwenenud ja jarnafeks muutunud, et järele ei anna mitte meie, waid Saksiaamaa. Maailma haika'ad haktawad juba aru saama, et ootamine asjata on, sest S. N. W. Liit tarwitab küll oma loomas töös nende abi, kuid selle eest ei maksa ta mitte oktoobriwõitlusega.

„Parem põleda revolutsiooni tules, kui mädaneda demokraatia sõnniku hunitus“ — neid sõnu ütles Hamburgi kommunistide protsessil Saksia kommunist Urbans.

„Sõnniku hunitu“ all mõistis sm. Urbans fort-demokraate, kes jüüdistajatena kommunistide vastu esinesid. Sots.-demokraatia pugus kas wõi nahast wälja, et aga neetud kommunistide tapalamale laata. Kuid ometi ei õnnestunud nende higistamine, sest profuröör nõudis surmanuhtluse muutmist eluagie sunnitöö vastu. Millest jarnane pehmus? „Sõnniku hunitu“ ja kodanlaste wõim ei julge tõhliki liiga palju üles äritada, sest revolutsioonituli hõõgub Saksiaamaal ikka edasi ja igaal wõimalusel wõib see uuesti leetima hakata. Kohut wõib mõista sotsiaal barnathide üle, neid wõib arreterida, ahwardada — tõhlijed ei kõsagi sel puhul. Mõista surma aga kommuniste, tähendab wiimast tilka tõhliste kannatuse karitasse. Tõsi, ametliku otjust ei ole veel olemas, kuid see on ette ojustatud profuröörü nõudmisega. Muu on ainult kodanluse kommet. Meil on tähtis ainult faecistliku walituse jõudude tasakaalu hindamine. See hindamine näitab, et revolutsioon hoiaib weel hirmus faecistliku walitust.

Revolutsiooni tulde lähewad aga endiselt tõhlistelassil paremad jõud. Haisewate sotsiaal-barnathide kõrwal näeme meie tõhlistelassil paremaid liitmeid, kes walmis on tõhliste asja eest revolutsioonitules põlema.

Wailfused eelarwe ümber Prantsusmaal näitawad veel kord selgelt, kui raskest seisu-forda elab üle Prantsusmaa rahandus. Rahaminister pidi tunnistama, et Prantsuse frant langeb ja et langemise ärahoidmise ainuseks abinõuks on wälislaenu muretsemine, mida Ameerika ka anda lubanud. Kuid ka sellest ei aitawat ning tulewat uusi malfusid rahwale päale panna. „Wabameelne“ Herriot, kes enne walimisi malfude koorma jõukama kibi päale lubas panna, ei rääkinud oma endi-

Sergei Sergejewitsch Kamenew.

Wabariigi kõiide wäejõudude endine ülemjuhataja, praegune tõhliis-talupoegade punase sõjawäe staabi ülem.

sest lubamisest midagi ning kui kommunistide poolt seda meele tuletati, tähendas awameelselt, et lubamine on iheasti ning täitmine iheasti.

Inglise sõltsawajate seas laieneb iga päewaga kaardimine ning märgata on pahempoolse wõulu laienemist fogu sõltsawajate massis. Selle paremaks tõenduseks on Inglise sõltsawajate juhi Cooki tõendus, et seisuford sõltsawajate ja laewanduse omanikkude wahel ikka tõhsemaks muutub ning fireit fiin paratamata on. Ja jarnafed tõelud ei ole mitte ühtfud, kuid niifuguseid nähtusi tuleb iga päew ette ühes ehk teises ametiühisuses. Need tõelud näitawad ainult ühte — Inglise tõhlisteliitumine on pahemluse teele astunud ja sammub seda mööda edasi, kuigi aeglaselt.

Nõutogude ümberwalimised, mida ette wõeti üleliidulise lestaidefaatwa komitee otjuse põhjal, on praegu täies hoos. Senised wäärnähitud walimistel on kõrwaldatud ning kõige selle tagajärjel on walimise protsent haruldastel kõrgel — ulatab ühtfutes kottades kuni 95. Üldse on oja wõtmise walimistest igaal pool elaw ning selle järele wõib esialgset arwata, et meie nõutogude algaparaati tuntawalt kõwendatakse ning nõutoguline töö üldse elawneb.

R. T.

Lõhnaw.

Pierre Hamp'i jutustuste kogust „Inimesed“. Tõlkinud W. R.

Lõhnaw — oli pehmete nahkade parksepa Eugen Cochoise liignimi, kes elas 1870 aastal Caronne uulitsal majas kuuekümnepere-konnaga, kes andsid temale selle aunime tema tõoriite pärast, mis samuti lõhnasid kui maja trepp, — sest tema oli hää selsimees.

Piiramise ajal *) jäi Eugen Lõhnaw ilma tegewuseta ja rõõmustas algul ainult igapäewasest kolmekümne soulisest teenistusest, mida sai rahwakaardiwäe soldatina. Kuid iseäralist meelehäd ei tunnud tema kuulide rahe all seismisest Per-Lacheza müüril, koos wana wäljaheitewedaja Moreauga, ühe oma naabriga, kes samuti astus rahwakaardiwäkke, sest et tema sõnade järele, piiramise ajal inimesed wähem roojust sünnitasid ja sellega temal tööpuudus tekkis.

Versaillaste kuulidest läbi Caronne uulitsale tungida jõudsid kogu kuueskümnest kolmest perekonnast ainult kaks haawatut wana naist ja wäike Lõhnaw, Eugen Cochoise wiimane laps.

Ulesastumise õudne kuulsus waatas jõuetus wihast neid kangelasi, kes langesid oma rahwusliku jumaluse — Rewolutsiooni nimel.

Kui kord jälle maksa pandi, omandas Lõhnawa poeg, kes piinarikkast surmast pääsis, harjumuse selsimeestele wastada, kes temale ette panid üks sou wälja anda:

„Minul ei ole krossigil!“

Sellest tuli temale nimi Kross ja see jäi temale igaweseks selles karmis linnaosas, kus ainsaks rõõmuks oli temale lapsepõlwes hüie:

„Surm waaraodele!“ Sest linna seersantide wihamine kaswas tema terwes hinges kuni mingisuguse uue usu leekiwa fanatismi.

See liignimi ei toonud temale õnnetust, ja oma naabrite aitamisest sai temast laternategija: käsi- ja tõllalaternad — hää käsitöö keskmisele tööliisele, mis andis temale nädalas neliküm-mend kuni wiiskümmend franki teenistust.

Tema tutwunes Joanna Depuiega, kes teenis wiis franki päewas, walmistades kodus suhkrupagaritele wäikseid inglise suhkrulaignast.

Korra tuli Kross õhtul töölt kodu haawatud käega; kuni Joanna Depuie tema kätt sidus, lõbutas tema waadeldes terwet leegioni serafimiseid, mis rippusid wasktraadil ja wärisesid Simone — närwilise tüdrukukese, Joanna tütre karglemisest, mis jäänud oli Joannale tema esimesest armastusest, mille kangelane sattus türmis wõlgade ja pussitamise loo tõttu. Tema luges ennast anarkistiks ja tema lipukirjaks oli: „Wõta elust kõik, ja surres — sülg kõige päale!“

Kui käsi seotud, saatis laternategija tänu-täheks tüdrukukese liitri walge wiina järele. Samal ajal sai Joanna Depuie madaam Kross. Jumal õnnistas õhtul nende seadusest ühendust. Nemad olid ettewaatamatud ja sünnitasid lapsi. Kaswaw Simone hoolitses laste eest aga ema jalkas taina sõikumist Adraganti mahlast ja suhkrust.

Kuues wäike Kross suri, ilma enese tahtmata, usu eest, nagu kunagi tema wanaisa Eugen Lõhnaw suri — rewolutsiooni eest. Kahaksa päewa päale sündimist wiidi teda ristimisele. Daamid Sacrés-Querast andsid emadele, kes tõttasid sellele märjale tseremooniale, kakskümmend franki.

Madaam Kross, kes raha wajas, tõusis kiirega woodist, et kasutada seda ootamatut sissetulekut. Uulitsal salwas õel põhjatuul halwasti riietesse mahitut last. Jääkülmas kirikus täien-

das seda soojaltriestunud wikaar (preester), walades lapse pähe isa, poja ja pühawaimu nimel tubli määra külma weti. Nii sai ristimise raha matuste rahaks, kuid laps suri selle eest ka krisillasena.

Surm armastab sammuda enese jälgedes. Ja õnnetus ei tule, nagu rahwas räägib, kunagi ükski. Nende kulunud sõnade tõelikkus awaldas end täielikult, sest Kross jäi haigeks tiisikusse. Arst soowitas temale: küla, wärske liha, wärske õhk ja suurendud toitmine. Nägemiseni, minu sõber!

Kross püüdis tema tarka nõuannet täita, oma wõimaluste järele. Süües oma naise liha-portsjoni, kes järsku leidis, et temal kasulikud on taimetoidu päale üle minna, hulkus tema õhtuti kindluse müüril.

Waatamata sarnasest eluwiisist, tuli temal siiski sagedasti puhata; tema kaotas koha ja sai edaspidi tööle ainult lühikeseks ajaks: niipea kui märgati, kuiwõrd tema oli haige, heideti tema kohe uksestaha.

Tema läks äärmiselt närwiliseks.

Uuriraha maksmata jätmise pärast aeti tema kolmest korterist wälja. Toolid kaotasid jõu õieti seista; söögikapp ilma leiwakoorukeseta awas omad ukseid lastele, kes käisid iga silmapilk saäl waatamas: kas see tõesti ikka veel tühi on? Nemad olid liitli tegewuses nälgaga, et tunda uste lööke oma pähe.

Ülekoldes Combasse, suure maja ärklikorraale, kus asus kolmsada kaheksateistkümmend elanikku, elasid nemad saäl kuus kuud. Korteri üür makseti siidi kleidis häätegewatest daamidest.

Lapsed armastasid waadata alla uulitsale, kui kaewu põhja, mis sünnitud kõrgetest majadest, lugemata akendega kui tähtedega, inimesi, kes tulid töökodadest, tõustes üles jär-sul kallakul. Sammude liitunud kõla keskel

*) Pariisi piiramine Kommuuna ajal.

Alati walmis!

„Meie peame wõitma mitte üksi walgekaard-
lased, waid ka üleilmilise imperialismi.
Selle jaoks on Punane sõjawägi kõige enam
tarwilik.“

Lenini kõne 22. oktoobril 1918 a.

Seitse aastat tagasi pandi alus Punasele sõjawäele, kelle kohta oktoobril 1918 a. sm. Lenini ütles: „Õhmine lord künni te misjonite arusaamisest sünnib ja sündis uus sõjalislik dissipliin, sündis Punane sõjawägi.“

Tõsi, seitse aastat tagasi sündis Wene töölise ja talupoegade mõistes pööre, et organiseeritud sõjariistalise sõuga võime purustada walgekaardlikud bandid ja purustada päälitungsitav imperialismi.

Punasele sõjawäele pandi alus, et hoida oma käes wabritud, et hoida oma käes maa, mida kapitalistid ja mõisnikud rahwuswaheltje imperialistliku jõu abil tahtsid tagasi saada. Töölised ja talupojad oma rewolutsioonilise arusaamisega teenele wabatahtliku dissiplineerimise järele lõiwad jõu, mis wõitmata.

Samam jammu järele laienes meie wõit ehitada walgekaardlaste üle ja pärast ilma kodanluse päälitungsituse üle.

Meie asuime rahulise majanduslikule ja kultuur-hariduslikule tööle, et tööstust jalule seada, et põllumajandust korraldada. Meie asuime sõjalislikule ülesehitusele ning samam jammu järele läheme edasi tugeweme ning üheki jõud ei wõi meid häwitada.

Samam jammu järele olid sunnitud meid tunnistama imperialistlikud suurtõid ja suuresti just sellepärast, et meil kindel klassiline sõjawägi sõjalislik dissipliiniga.

Meie sõjawägi ei ole see, mis enne sõjariistat, ei ole see, mis kodanlikud maades, kus tööline ja talupoeg hakkis finelise topitud, nuudi abil oli sunnitud kapitaliste ja mõisnikke kaitsjama töölise ja talupoegade vastu.

Sõjariistat oli sõjameeste eneste ülesluse järele: „Soldat see on tükk toorest liha halli riide sisse mäsitud ning õpetatud rääkima: „nii jah“ ja „mitte nii“.“

Punane sõjamees on oma klassi kaitsja teadliku sõjalisliku dissipliiniga mõisnikkude ja kapitalistide vastu. Klassihuwide tegelik kaitsja on ülem au, mis inimelele üldse ofaks wõib saada. Ja meie tähelepanek on seepärast Punasel sõjawäel, meie hool ja meie püüd oma kaitsjaid wastawalt ülewai pidada.

Päälte otisekohe klassikaitsja ülesande on meie sõjawägi ka teaduslikult kooliks töölise ja talupoegadele. Sõjamees õpetab

talve kirja, õpetatakse klassiteadust ja see lühikene aeg on tegelikult koolilise kooli termes ta ulatuses. Kui sõjariistat sõjawägi oli kirjaoskamatud ning keelatud oli tal kirjanduse ja lehtede lugemine, siis Punase sõjawäes kirjaoskamatud muutuvad kirjaoskustlikeks ning poliitiliselt mahajäänud klassiteadlikkudeks ühiskonna liikmeteks.

Kuid kõige selle juures on tarwis meil ikka enam ja enam tähelepanu sõjawäe pääl pöörata, sest kõik ülesanded ei ole wäl täidetud. Meie peame ju wõitma ka üleilmilise imperialismi.

Kuid üleilmiline imperialism krigistab hambaid meie majandusliku elu tõusu ja meie tugewuse kaswu juures. Sga edusamm meie majanduslikus ja kultuurilises elus on na 1 imperialismi ja kodanluse jurnufirstule, iga meie samm ajumaade ja poolajumaade rahwastele lähenemises on samm lähemale kodanlike klassi surnuhuule.

Seda teab ilma kodanluse. Mida aeg kaugemale läheb, seda rassem on neil meid purustada, seda lähem sõjalislik rewolutsioon teistest maadest.

Kodanlike imperialistlik ilm walmistab õhustatava lahingu vastu wiimajal jurnaeelisel heitlusele. Wäikeste riigide seatakse sõjajalule, Balti piirketse, Rumeenia bojaarid, Poola paanid äsistatase üles. Sgarugued sõjariistat on ametis, et päästa kodanlust. Ameerika walmistab sõjase meremandõwri vastu ette. Angliamaa jookseb ringi, kui munas kana, et kuidas teostada Rõukogude wastast liitu. Kas otse pääl tungida ehk enesem weel Mõustal merel asutada laawastiku toetuspunkt? Sma kodanluse on ametis plaaniga, kuidas hüpata Wene töölise ja talupoegade turjale. Sga lodew olek wõib meid kottupõrkele wiia. Sga meie nõrkus kaotatakse meie häwitamises.

Teades, et kapitalistlik ilm on alati walmis meile kallale tungima, peame meie ka alati walmis olema teda hauda wiskama. Gefikatt peab walmis olema meie kaitsja, meie sõjariistaline eelwägi — Punane sõjawägi.

Punane sõjawägi peab kindlam, kui kunagi ennem, olema, Punane sõjawägi peab õpetatud ja warustatud olema wiimase teaduse järele ja ainult kindel ja korralik, tugew sõjawägi on meie wõidu pandiks.

Kogu ilma sõjariistat teewad hooljasti tööd, et kwenndada kodanluse wäelini. Kommu-

niste häwitatakse üffikult ja hulgamis, et nõrgestada sõjalislik rewolutsiooni jõudu. Kuid see on asjata. Punane sõjawägi, kui meie wõitluse eelwägi kapitalistliku ilma vastu, kui sõjalislik jõud, kui wabastaja, leiab alati omale abimehi: rahwuswaheltje töölisklassi, kogu ilma talupoegade enamus, aumaade ja poolajumaade rahwad ning kiltlojeks on weel kapitalistide eneste waheltied lahkuamised ja kilemised.

Seitsmendast aastast kaheksandasse astudes peawad kõik teadma, et kapitalistlik ilma suure kiirusega end sõja vastu walmistab, et ta iga silmapill walmis on meie kallale tungima. Meie Punane sõjawägi, ikka ja alati walmis olla, peab kaheksandast aastast weel tugewamaks, weel kindlamaks jõuks muutuma kui jennini.

Meie sõjalisliku dissipliiniga Punane sõjawägi peab alati walmis olema, et wõrutada ilma imperialismi, et häwitada kapitalistide ja mõisnikkude wõimu kogu ilma.

Wõim töörahwale!

Punane sõjawägi — alati walmis, olgu meile kaheksandast aasta hüüdnõks.

J. Palwadre.

Joosep Stanislawowitsch
Unschlicht.

Sõja- ja merejõudude rahwakommissari abi
ja G. R. W. Liidu Rewolutsioonilise sõjanõu-
kogu esimehe abi.

Punase sõjawäe 7. aastapäewa puhul.

23. weebuaril pühitseb Rõukogude Liidu Punane sõjawägi oma aurikast aastapäewa. 7 aastat on jellest mööda, kui Punasele sõjawäele sellekohase dekreediga alus pandi. Seitse aastat on jellest mööda, kui Saffa rõw-imperialistid oma polgud uuesti töörahwa Wenemaa kallale kihutasid ja wiimajal ei olnud nendele kuigi tugewat, kõigi sõjawõimulisi wäge vastu jaata. Olid ainult üffitud wärsjalgad wanast sõjawäest, kes kihutusööd mõjul demobiliseerimise wabatahtlikult lahii ütlefid, olid rewolutsiooniliste töörahwa hulgad, tellist sõjajalgad kottu seati ja wõitlusesse saadeti. Aga need ei suutnud wõita, need ei suutnud ühegi vastu pania korralikule sõjawäele. Oli küllalt rewolutsioonilist waimustust, aga jellest oli wähe Saffa sõjawäe esimehe numbril sõjatehnika, raudse dissipliini vastu.

7 aastat on jellest mööda, kui tegelikult Wenemaa Punase sõjawäe loomise kallale asuti. Siis hakkas proletariaat oma sõjawäge ehitama — nii wilumata ja oskujeta, kui ta sõjaasjandus ka oli. Kuidas kirjand ja wingusid kõik kodanluse kirjariid funi sõj. rew. ja pahempoolsete wähemlasteni, et töörahwal (muidugi enamlastel) ei lähe kunagi korda wähegi korralist sõjawäge luma, kes mingisugusegi sõjalise

jõuna esineda wõiks, waid enamlaste sõjawägi jääwat ainult wiletsaks kelmide ja ulatute karjaks, kes ainult rahulikkude elanikkude riisumiseks kõlbulik olewat. Nii nad kõnelesid.

Aga rewolutsiooniline töörahwas ei mõelnud ise mitte nii. Küll oli Punase sõjawäe loomise algus raske, mispärast teda ehitaja wabatahtluse alustel loondati. See wähe Punane sõjawägi oli algul weel tõesti wägi nõrk. Ja sel waheljal tõusis pea igaal Wene riigi „ääremaal“ waturewolutsioon elule, ajutati tugewad wärgetaardi sõjawäed, kes ühe maafonna teise järele, ühe linna teise järele oma alla haaras. Nii tõusid mäsjud Siberis, Uuralis, Doonimaal, Kaulaafias jne. ja need maad kisti töörahwa Wenemaa küllest lahti, kuna jääl kõige mustem reaktsioon maksma pandi.

Aga Wene töörahwas töötas wäsimatalt oma Punase sõjawäe ehitamise kallal. Seda tuli teha oma walgetaardi ja wäliste imperialistide sõjawägede suurtüki mürina ja kuulipildujate ragina saatel, waelase tule all taqandes. Kõik need pörgutijest rased tingimused ei talistanud Wenemaa proletariaati omas suures organiseerimise töös. Tema rewolutsiooniline Punane sõjawägi kõwenes wahetpidamata.

kostis wankrite mürin kui kauge trummi pörin. Inimeste salku laiale pillates sõitsid läbi omnibussid, mis olid kui haawatutega täidetud wankrid pääl lahingu.

Kallak raskendas edasiliikumist ja lihendas rahwahulka. Kesk uulitsal tõuklesid inimesed kui waateakende ees.

Samal tunnil, kui uulitsale ilmusid tüdrukud, kes erinesid oma liialt kaunistatud põlledega, millede taskud olid punnis nende tegewusest kättest, ronisid wäiksed Krossid alla, et saada nelja omawalitsuse sõdurit, tultides kiirwitega, kes läksid teaatrisse teenistusesse. Selle järele lõbustasid nemad endid wäljapandud liha wätlelemisega mõnel walgustud kaupluse aknal, kus terwed lamba pooled rippusid läikiwale konkude otsas, hiulgawa naelaga roheline teht raswase saba külge kinnitatud.

Kolmas wäikene Kross awaldas kunstiwõimeid, joonislas söega, mis warastatud kauplusest „Wiin ja süsi“, eeskoja seinetele kogu oma perekonna.

„See oleks weel pool häda, kui tema ainult nurka määriks!“ ütles majahoidja naine.

Kuid sarnane suur perekond nõudis palju ruumi, kunstiwõimas poiss pidi juba niigi oma kujude joonistusel ruumiga kokkuhoidlik olema, et neid kõiki ära mahutada, ja et need üks-teisele liig sarnased olid, siis tuli nende kohadele nimed kirjutada.

Nii nagu oodata oli, öeldi neile lõpuks korter üles. Ja nemad ei leidnud kohta, kuhu asendada. Lõpuni ärakurnatud naine, surew mees ja kuus last.

Majahoidja kaitses wastu:

„Seadke end majaperemehe asemele!“

Et aga ükski peremees ei tahtnud end nende asemele seada, siis tuli neil teatud aeg maja hoowis elutseda.

See sündmus pani kõik kolmesada kaheksateistkümmend elanikku kisa tõsima maja akendest, mis oli nimeta ühisuse omandus, kuid maja walitseja, monsieur Balance, hää ja arusaaja inimene, leidis pääsetee.

Maja keldrid tühjenesid ja hallitasid. Sest maja elanikkudel oli harjumus osta oma joogid ühelt selle linnajao seitsmekümmelt wiitelt kauplusealt.

Kuue frangi eest kuus paigutati Krossid kui rikaste wiinawaadid jahedasse kohta; pääl selle päästis see trepid wäikse kunstiwõimsa waimustuse awaldustest ja lasteti ilusa waatlemise wõimaluse kuuendalt korralt uulitsale. Nemad wõisid nüüd waadelda — läbi keldri õhuaukude — ainult jalgu.

Kunstiwõimas nägi selles maa alla heitmises jumala karistust. Sest katekismuse tunnis ütles monsieur curé (preester):

„Jumal on iga pool: taewas, maa pääl ja igas kohas.“

Kunstiwõimas küsis:

„Tähendab, jumal on ka meie juures, monsieur curé?“

„Jah, minu laps.“

„Ja ka toas, kus on papa, mamma, minu haige õde ja wäikene Blan-Blan?“

„Jah, minu laps.“

„Tähendab, ka keldris, monsieur curé?“

„Jah, minu laps.“

„Wäetate, monsieur curé! Keldris meie juures mitte! Aga wiina saame meie poodist.“

Nüüd asus issand jumal ka keldri. Isa suri.

Tema järele tulewad surnumatjad, kes esmaspäewa tõttu sugu nokastanud olid, ei teadnud, tuleb neil teda maa alla lasta ehk maa all üles tuua; wastust andsid neile keldri õhuaukude, milledest ei olnud näha ei taewast ega rohtu, mida leidis harilikult hana serwadel. Naine nuttis Per-Lachezas, kuid mitte kaua. Tema

pidi wiima ära walmistatud tellimise, et toita lapsi, kes nutsid ise ja otsisid leiwakoorukest.

Saabus õnnelik aeg: tööd oli nii palju, et tõmba wõi lõhki. Tema teenis kolm franki peawas, sest et suulis tööd teha pool aeglasmalt kui nooruses.

Kunstiwõimas suri. Arst ütles, et see tulla keldris elamisest ja kui nemad sinna jääwad, wõtab surm nad kõik. Isa haigus pesitses neis kõigis.

Madaam Krossil wedas hästi, tema leidis jälle ärkluha ja kolis sinna. Simone jäi ka nõrgemaks ja suutis ainult laste järel waadata: nende nina pühkida, neid peseda, neid üks-teist soudlema panna pääl tüli ja neid mitte lasta mõelda nälgast enne, kui ema, kes päewas kaheksateistkümmend tundi töötas, neile toitu mureles.

Madaam Kross tarwis unele õige wähe aega. Niipea kui tema heitis ainsamasse wõdisse, hakkasid tema kõrwale pigistatud lapsed jalgega tõuklema, et wõita omale rohkem ruumi. Igaüks tõmbas oma poole tekki ja et seda mõjusamini kinni hoida, haarasid hammastega selle serwast kinni. Need, kes lahtisel suul magasid, jäid tekist ilma. Ema, kes nende tõugelest ülesäratatud, tõusis üles ja luges paremaks toolil magada, kuid waewalt oli tema istunud, kui automaatselt tööle asus.

Tema oli loom: tema elu seisis ainult laste toitmisel. Sellega tappis tema end. Teist usku, teisi põhimõtteid temal ei olnud.

Simone, kes teda palju aitas, ei pidanud wastu ja suri. Siis mõisid madaam Kross, et tema toidab surma. Kõik tema lapsed surewad: tema ise muutub kõige wiimase eluaja tombuks. Kuid siiski äratas nende nälgunud nutt teda uuesti tegewusele ja pani teda walmistama suhkrust inglisesi pulmadeks ja pidusöökideks.

Ja vaatame seda sõjaväge nüüd. Kas on see vilets hulguste kari, kes ainult rõõwida mõistab, kes tõsisema vastasega kokkuputudes esimese paugu puhul kohe jalgadele valu annab? Kuidas peab nimetama niisugust sõjaväge, kes 7 aasta jooksul ainult võitlusid omandab, nii siemise kui ka wälimise waenlasega võideldes? See on eeskujulit sõjavägi, kindla siemise distipliiniga, kes on hirmuts nii oma kui ka wäljamaa rõõwbandedele, keda terve maailma imperialistid meie vastu wälja saatid. See sõjavägi pühtis raudse luuaga nii oma kui ka wäljamaa rõõwbande Rõukogude Wenemaa pinnalt minema ja wabastas nende iftest töörahwa, — see sõjavägi litus oma waenlastelt austuse hüüded wälja, nii oma kui ka wäljamaal.

Süüdistatagu meie mitmewärwifised wastatajad Wenemaa proletariaati „enamlikus militarismis“. See militarism on meie proletariaate revolutsiooni võitluse kaitsemiseks niisama hädasti tarwilik kui õht kehale. Süüdistatagu Wenemaa proletariaat revolutsiooni sõjajätkamises? — Revolutsiooniline proletariaat võitleb oma waenlaste vastu niitaua, tuni need temale päale tungivad. Ja niitaua peab temal olema oma klassiline Punane sõjavägi, kes on liha tema lihast ja luu tema luust. Wenemaa proletariaadil on juba niisugune oma — ja päalegi veel tugev — klassiline Punane sõjavägi. Oma 7-aastase tegevuse jooksul on see, tema Punane sõjavägi oma fuurt ülesannet aega täitnud. Võidulipud ja aupärjad kroonivad tema enastalagawaid sõjakäitusid oma lugemata wastaste vastu.

Wenemaa Punase sõjaväe aastapäew on ka Eesti Punase sõjaväe aastapäew.

Suurem osa Eesti revolutsioonilist proletariaati Saksa werkoerte ja Eesti hallide jurmel Eesti lahtudes ja Wenemaa töörahwa wabariigi pinnale jõudes ja siin Wene selfimeeste poolt lahkest wastuwõtmist leides, hakkas wiibimata oma hulgaist kohe punast Eesti kommunistlikku sõjaväge ajutama ja organiseerima, peab tähendama, et kahjuks sellest organiseerimisest wõtsid osa ainult Eesti partei reaamehed, kuna tolleaegsed juhid Eesti maalt plagamise tagajärjel nii olid oma pea faotanud, et midagi ei osanud ette wõtta ja ifegi Eesti partei massidele enast ligi ei julgenud minna, mäletan veel Piiteris, Smolnõis Tallinna Rõukogu täidesaatwa komitee ühes kuulutus: „õigile, päale komitee liigete on siiskait feelatud“, kellel tarwis midagi läbirääkida — rääkigu Tallinna nõukogu komendandi läbi, — ujun, et jarnast kuulutusid kõik selfimehed veel mäletawad, kes tol korral Smolnõis asusid ja Eesti Punase sõjaväe osade organiseerimisest osa wõtsid. See tähendab jarnaste juhtide täielist poliitilist pantroti tunnistamist nende eneste poolt. Kuid ajume asja juure.

Tartu täidesaatwa komitee asus kohe weeburaruun lõpul 1918 aastal Tartu-Butilowi partiiaansalga organiseerimisele, Tartust wäljataganenud Eesti, Läti ja Wene selfimeestest ja wabatahtlikkudest punase Butilowi wabriku töölifest, — falk formeeriti paari päewa jooksul ja saadeti kohe wäerinnale Narwa alla jakslaste vastu, warsti ühinesid Tartu-Butilowi jalgaga ka Eesti maalt tulejad Narwa ja Raktwere punase laadimälaste salgad ja Tartu-Butilowi falk nimeatasse ümber Tartu-Butilowi pataljoni, pataljoni komandöriks nimetatakse Läti selfimees Janowski, abiks Sm. Tõhikun, rootube komandörideks — selfimehed Kippasto, Viiger, Andres Wint ja teised.

Soomes kaudu Piiteri jõudnud Tallinna ja teiste linnade selfimehed-punase laadimälased ja punased sõdurid ning teised reaalkimed, kes Preobraschenski ja pärast Pawlowski kasarmutes asusid, walisid Eesti Punase sõjaväe organiseerimise nõukogu, mille liikmeteks olid järgmised selfimehed: Kasmets, Kowi, Kuulbach, Lahe, Karl Maier, Otter, Petroff, Reimeis, Rips, Kennenbaum ja Tuur. Sm. Jänese otsekohele juhatusel moodustas nõukogu esimehe salga.

Esimehele korraldatud Eesti sõjaväesalgale (орган) pandi alus 10. märtil 1918 aastal Pawlowski kasarmus.

Pawlowski kasarmus organiseeritud salgaga ühines Tartu nõukogu falk Smolnõis (Tartu nõukogul oli kawatusel päale Tartu-Butilowi salgaga, veel teist falka ajutada, mis pärast Smolnõis ühines Eesti kom. salgaga) — seega loodi korralik sõjavägi Eesti kütidest.

Selfimehed Budennõi, Frunse ja Woroschilow harutawad sõjategevuste plaani Poola wäerinnal.

Pawlowski kasarmutes wiibi see esimene kommunistlik Eesti wäesalk üle Smolnõis kaitseks ja falk ühines temaga Tartu falk. Siin algas uus organiseerimise aste, kus uute wabatahtlikkude Eesti proletariaaste juurewõlamine iga päew kaswas.

20. märtil 1918 aastal waliti sm. Jakob Palwadre Eesti Kommunistliku wäesalga komandöriks ja wäesalk reorganiseeriti ümber I Eesti Kommunistlikus pataljoni, komandörideks olid: Jänese, Männiks, Kanger, Leifit, Oles, Portnoi, Zukow, Wares ja teised. Majanduse üle maks sm. Pretter. I Eesti Kommunistlikus pataljoni ja osalt Tartu-Butilowi pataljoni kuniwõid wälja tulewased 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 Eesti Kommunistlikud jalawäe kütipolgud, Eesti Kommunistlik fuurtüki wägi, Eesti Kommunistlik ratapolk sm. Sortepa juhatusel, inseneriwägi, Tagawara polk, Eesti Revolutsiooniline kaitsepolk ja teised wäitsemad wäesalad. Need Eesti punased wäesalad wõitlesid kangelaslikult wahwusega sm. Jakob Palwadre juhatusel ühes Wene Punase sõjaväe osadega Põhja-Wenemaal Arhangelski ja Muurmani all, Uuralites, Siberis ja Wolga ääres, Karwaft kuni Kaitani, Marienburgi ja Dwinski all, Lõunas Drelfist kuni Perekopini, Poola wäerinnal, jne. purustades igasuguseid rõõwbandesid, kes Rõukogude Wenemaa töörahvast kagistama tulid.

Eesti punastele kütiwäe osadele langeb osaks üks kaaluw jaagu Wene Punaste wägede wõiduaust. Eesti Kommunistlik kütidivis kirjutas nii mõnegi ilusa lehelülje Rõukogude Wenemaa Punase sõjaväe

ajalooraamatusse. Wenemaa töörahwa wabaduse wõitluses seisis Eesti Kommunistlik kütidivis oma polkudega kõigil wäerindadel alati esimestes ridades. Eesti Kommunistliku diwiisi eesmärgiks oli alati armuta sõda kõigi töörahwaklassi waenlastele.

Oma olemise 7. aastapäewal seistes on meie Punase sõjaväe olemise 7. aastal niisama fuge ja veel fuurema hoo ja jõuga oma wastaste ridadesse tungib, sinna furma ja hutatusid kiltwab. Meie ufume kindlasti, et meie Punane sõjavägi nüüdsest päale veel fuurema wõiduan ja fuulusega wägewalt edasi sammub lõpuliku wõidu poole üleilmlikus sotsiaalses revolutsioonis! Meie Punane sõjavägi — see on terve ilma hulgamiljonilise revolutsioonilise proletariaadi ufus, keda nad hülkawate filmadega saadawad, kellele nende fudamed tufuwad. Elagu meie Punane sõjavägi! Kõlugu, tugewnegu Punane sõjavägi üleilmilise revolutsiooni teostamifeks.

Au ja igawene mälestus langenud punase wäelastele! Leppimata waen meie klassiwaenlastele Armuta hutatus igauhele, kelle käte kiltsest töörahwa veri nõrgub!

Aleks. Jea.

Lenin ja Punane sõjavägi.

„Rahu hurtfikutele — sõda lossidele“ — see lofung seati meie kalli juhi Wladimir Iljitsh Lenini poolt 1914 aastal imperialistliku sõja ajal üles, selle lofungi all loodi ka Punane sõjavägi Rõukogude Wabariikide Liidus, selle lofungi all jai oma esimese sõjalise ristimise Punane sõjavägi kodu sõja wäerindadel.

Punane sõjavägi on sm. Lenini lahutamata üfus, ta hingab Lenini ideega, tahtmifega, eesmärgiga, et kaitjeda töörahvast kapitalistide, mõisnikkude ja pankiiride ifte vastu. See on proletariaadi kindel kants, mille vastu purunesid terve maailma imperialistide rõõwlibanded, kes tahtid Rõukogude Liidu töölisi ja talu-kehnikuid unesti oma kapa alla furuda.

„Olles geniaalselt strateegiks poliitikas, ühes sellega ei olnud sm. Lenin mitte wähem osaw sõja tahtitas.“

Juulikuul 1917 aastal ja oktoobri kriitilistel päewadel, kui jurnrud kahjusid revolutsiooni kagistada, näitas sm. Lenin rahulikult ja kindlalt wõitlejatele, iflikult juhtides wõitlusi ja proletariaat wõitis meie kommunistliku partei ja sm. Lenini juhatusel all.

Sm. Lenin tähendas alati, et meie wõime wõita kodanlusi ja kindlustada ja hoida nõukoguwaltisust ainult siis — kui meie fuudame omale luua tugewa ja tehnilifelt sõjariistadega hästi warustatud Punase sõjaväe. Sm. Leninil oli see felge, et ilma oma revolutsioonilise sõjaväeta ei wõi olla töörahwal wõitu.

Juba 20 aastat tagasi nägi sm. Lenin töölise ja talupoegade wõitlust kõigis maades kapitali vastu ja tähendas: „Minult revolutsioonilifel teel sõjariistad kases juudab töölisklassi kufutada kapitali ifte. Seepärast peab ta enast sõjariistade wäljaastumise vastu ettewalmistama. Imperialistliku sõja ajal seadis Lenin loofungi üles: „Kiltjate sõda muuta kodu sõjaks. Kapitalistide poolt teile antud sõjariistad pöörake nende vastu.“

Siis seadis 1919 aasta algul sm. Lenin julge loofungi üles: „Meil on tarwis kolmemiljoniline Punane sõjavägi. Meil wõib ta olla. Meil faabki ta olema.“

Ja tõesti niisugune Punane sõjavägi jai loodud, kuid mitte kolmemiljoniline, waid (5.300.000) wiis miljoni kolmaja tuhat, ühes arwatud ka Punane merewägi; see sõjavägi oskas kaitsta Rõukogude Wabariikilist kütide kiltjate vastu.

Keda see revolutsiooniline Punane sõjavägi ei ole pektnud: Wolga ääres ja Siberis purustas ta ifhehi-flowaakide ja kindralite Kõtshaki, Dutowi, Semjonowi ja teiste banded, keda wähemlased ja sotsiaal-revolutsionäärid toetasid. Arhangelski wäerinnal kiltas ta Inglije pankiiride banded merde, sedajama tegi ta Lõunas Greeka, Serbia, Brantusmaa, Itaalia, Inglije ja teiste rõõwbandedega. Niisama purustas ta Lõunas Denikini ja Wrangeli ning Mahno rõõwalgad. Kõigest sellest wõitlusest wõtsis ka meie, kütidele kallis, Punane Eesti Kommunistlik kütidivis aktiwselt osa. Lääne wäerinnal pekseti puruks meie Punase ratjawäe poolt, sm. Budennõi juhatusel, Poola banded. Punase Piiteri all löödi puruks Judenitshi ja Balahowitshi banded, ka neile abiks tulnud walged eestlased jooksid weriste ninadega, ilma tagasi waatamata Karwani ja tänasid jumalat, et juustid Rõukogude Wenemaalt rahu wälja paluda, muidu oleks ka nende laul lauldud.

Paremini ei käinud ka walgete lätlaste käsi. Terve ilma imperialistlikud rõõwlib olid meie revolutsioonilise Punase sõjaväe raudset ruffkat oma turjal mäitsta faarud ja olid tema tugewust ja wõitmatust fuunnitud tunnistama, teist korda nad meiega enam jõdu katsuma tulla ei julgenud ja selle loomuliku tagajärjena ongi meie „de jure“ tunnistamine kütide fuurriikide poolt, päale Amerika, kelle poolt tunnistamine nende päewade kufimus on. Seda rahwuswahelises poliitikas faadud tagajärge peame meie fuuresti kalli fuunnipäewa lapie, kelle 7-aastast fuunnipäewa meie täna pühitfeme — Punase sõjaväe arwele kirjutama.

Kui meie Punast sõjaväge looma hakkafime, siis kiltendafid igat jorti „sotsialistid“ meie „punase imperialismi“ üle, nende kofta tähendas sm. Lenin: „On rumalaid inimefi, kes kiltendawad punase imperialismi üle; need on poliitilised kelmid, kes teewad näo, nagu nemad seda omas rumaluses ife ufufid, wiskawad meie vastu jarnaseid fuutistusi paremale ja pahemale poole, kufutades selle juures oma adwofaadi ift osawust, luuletades wale wäiteid ja pildudes massile liiwa filmadesse. Wähemlased ja sotsiaal-revolutsionäärid karjuwad: „Waadake, sotsialismi ajemel antafje teile punast imperialismi!“

Sm. Lenin tähendab, tõesti hirmus furitegu! Kütide maade imperialistid tungiwad Rõukogude Wenemaale oma rõõwbandedega kallale, et kagistada teda, ja meie hakkafime organiseerima omale revolutsioonilist Punast sõjaväge, kes efimeft korda ajaloos teab, mille eest ta sõdis ja mille häaks toob ta ohwrid ja edufalt paneb vastu mitu korda tugewamale waenlasele, oma wastupanefuga lähendas des ennenagematas ulatuses üleilmilist

Stepan Wofretfow.

Punase sõjaväe kangelane, „Punase Lipa“ nelja annatgi kawaleet.

revolutsiooni — jeda nimetavad nemad kui punast imperialismi! Kordan veel, et nemad on kas loolitejed, kes ei kanna mingisugust poliitilist arvustust välja, ehk on poliitilised felmid!

Uhes väerindade likvideerimisega ajufime ka plaanindla sõjaväe arvulise vähendamise juure, ilma et selle juures riigi kaitsevõim alaneks. Maa- ja merevägi vähenes 5 300 000 kuni 600 000 mehe päale. Sõjaväe vähendamine annab meie Rõugude Babariitide Liidule võimaluse kindlat ja toetat riigikaitset organiseerida ja ka ühtlasi jeda tugewale jalale majanduslikult küljest panna. Minult see sõjavägi on tugewastupanema, kes on hästi varustatud ja väljaoptitud nii sõjaliselt kui ka poliitiliselt ja kus kindel side on niijasti ülema väejuhatusel kui ka punase sõjuri wahel, niisama peab ka Punasel sõjaväel kindel side olema tööliste ja talupoegade massidega. Kindlasti võib ütelda, et tufagil pool maailmas ei ole farnast sõjaväge, kui meie Punane sõjavägi, kes oma meeleolu poolest nii ühte julanud ja rahwaga nii ligidalt seotud oleks.

Punane sõjavägi on sm. Lenini sünnitus, tema sünnis, et sõjariistus fartseda Otkoobirevolutsiooni mõitust ja kindlustada nõutogude walitust.

Punane sõjavägi on Lenini sõjavägi, proletaarfe revolutsiooni sõjavägi, kelle liputandjaks ja juhiks oli ja jääb sm. Lenin. Tõotagem kindlasti fartsita meie unustamata õpetaja ja juhi sm. Lenini poolt loodud nõutogude walitust ja Rõutogude Sotsialistliku Babariitide Liitu.

Au langenud jeltfimeestele, keda tuleme meele Punase sõjaväe seitsemendama aastapäewa puhul. Teie mälestus jääb igawesti festima tänuliku töörahwa südames, kelle eest teie oma elu ohwerdasite. Puhate rahus, kallid jeltfimehed, teie poolesti jäänud tööd wiime meie lõpuni, kuni töörahwa wabastamiseni terwes ilmas. Rõfuga, tugewnegu Punane sõjavägi üleilmilise revolutsiooni teostamiseks!

Zgawene needus kõigile töörahwa waenlastele.

Aleks. Iea.

Punane sõjavägi — kommunistlik fool.

Kes julgeb tõendada selle wastu? Kõige wabrikust, pärige järele külas — kes on parem tööline? Kes töötab kõige täpsemalt ja on õigel ajal kohal? Kes ei unusta minutikski tööliste-talupoegade riigi huwifid?

Teile wastatakse: see, kes Punase sõjaväe foolis käinud — see on parem tööline.

Proletariaadi diktatuur lõi Punase sõjaväe — sellega kindlustas tema end maal. Sajad tuhanded talupojad puutufid kofku sõjaväes kommunistliku parteiga ja aitawad niijasti luua fidet tööliste ja talupoegade wahel.

Jaan Fabritsus.

Punase sõjaväe kangelane, „Punase Lipu“ nelja aumärgi kawaleer.

Punases fajarinus.

Warajane hommikutund punases fajarinus.

Punases sõjaväes said hulga efimeist kirjaoakust. Siin mõitufid nemad sõna mõju, hariduse mõimu. Nemad wiibufid punasewälaste klubis, tutwunufid raamatufoguga ja lugemistoaga. Lugemistuba leiufis Punasest sõjaväest teed külasfe. Punasest sõjaväest kobilastud talupojad olid haridufidude kandjad külla.

Kommunisti riiklik propaganda — ei ole unistus. Lõbi täiskaswanute koolide ja Punase sõjaväe, on see saanud tõfiasjaks.

Rõdusõja aastatel oli see lihtne ja ferge. Põis käes tegi poliit-tõoline, kommifafar ja punane komandõõr agitatsiooni, kõwendades ridu ja tuletabes meele revolutsioonilist kofust. Kelle eest wiõtlemine ja kelle wastu wiõtlemine — wastus selle päale oli lihtne. Ka sõjaväe partei koolis oli ferge omandada kommunistlikku tüpust. Sõjaline kommunistf sõjalises organisatsioonis.

Kui keerulifeks aga see niijad on muutunud?

Booleksteifeks aastaks tuleb Punasesse sõjaväkke noor sõdur töörahwa hulgaft — pääasjalifelt talupoegade hulgaft. Tema wäline olef on revolutsiooni algufest päale muutunud, kuid fifemifelt on temas veel küllalt harimatust ja ebaufstu.

Töö worm Punases sõjaväes tähendab palju. Siin on agitatsiooni, propagandaft, klubi, raamatud, kirjandus ja kino, lawastufed ringid, poliitkofitud, kirjaoakust fool ja ifegi sõjaline kommunistlik ülikool (Tolmatfshewi instituit Leningradis). Koolid kirjaoakamatule;

teife afime koolid punastele komandõõridele, kõrgemad koolid — akadeemiad.

Punases sõjaväes on oma poliitiline tund, järjekindlast, mis määruse järele wõetakse sõjaväe õppuste kawasse.

Kaks aastat arutati Punases sõjaväes — kuidas õpetada?

Põhitõimufest on selles asjas niijad kindlale teadmifele jõntud. Niijad on jätud kõrwale keerulifed õpetufed „wäärdufse teooriaft ja kapitaalil koondufest“ — ettemal mistamata sõduritele.

„Punawälane ei ole klassiwoitluse kufufste õpilane. waid noor kodanik, kes õpib sõdima. Sõige ofakonna komandõõr peab teadma, kuidas wõidelda ja mis eest wõidelda.“

Need on lühidalt kofkuwõetud wormis ülesanded sõjalif-poliitilifel propagandaft sõjaväes. Poliitilist kawatust tuleb fõduda sõjalise õppufega ja feda läbiwiia kogu meeskonna juures — need on poliitilise õpetufe põhialufed Punases sõjaväes.

Lõpufs veel mõni sõna Punasewäe tähtfufest, kui hariduse juhtijast külasfe. Seati üles küsimus, et Punane sõjavägi oleks chefits külla üle. Niijad kuna territoriaal-wäesofad on afutatud, on see küsimus lahendatud. Zga maakonna sõjaväesofa on ka ühtlasi kuultuur-chefits selle maakonna külade üle.

Punane sõjavägi loob fõdemeid külaga.

Kui mitu hoogtõõd on juba Punane sõjavägi külades läbi wiinud. Kuid feda töõd tuleb veel fuurendada ja fuwendada. Punane sõjavägi peab walguftama kogu maad — see ülesanne tuleb hästi organiseeritult läbi wiia.

M. R.

Kuidas tulewifus fõditakse.

Wõisufugust ofa-etendab tulewifus jalawägi. — Mehaniiseerimine tulewifu sõjas.

1. Jalawägi.

Jalawägi on see ofa sõjaväest, kelle wõit ehk kaotus tähendab kogu sõjaväe wõitu ehk kaotust.

Gaafid, tankid, õhulaewad ei ole muutnud jalawäe tähtfust. Nad on muutnud ainult selle tarwitamist. Kuid jalawäe, kui elawa löõgijõu tähtsus ei ole kadunud, waatamata kogu sõjatehnika edu päale.

Minult jalawägi üffi wõib ofustawat wõitu saawutada praegusaia wõitlustes; ainult jalawägi wõib wõidetud kindlustufe oma käes pidamist kindlustada. Selle eesmärgiga, ofustawa hoobi andmifeks waenlasele, tuleb jalawäel waenlasega rinnuti kofku minna.

Brantslased, need „moobifangelased“, kelle näpunäited moobi alal käufus on, muutufid selleks ka päale sõda sõjataktika alal. Wende häält pannakse tähele, neilt laenatakse õige palju.

Za prantslased kõnelewad oma „seadufes“ jalawäe tähtfufest järgmifst: „jalawägi on sõjaväe päämine ofa; ta tegufseb tulega ja manõwerdamifega. Minult farnast pääletungimist ei saa tagafi lüüa, mida täagiwoitlufeni wiiafe. Toeks sellele on tugew tuli?“

Nagu juba tähendasime, selleks, et waenlasele ofustawat hoopi anda, peab jalawägi wastafele lähenema (pääletungimise ajal) ehk lastma teba enefe lähedale (kaitse puhul) täagilöögiks. See ülesanne on efimeje järgu tähtfufega ja selle filmapilguni peab wastane juba tuleandmifega segadufesse löõdama.

2. Tulemasinad.

Siit on selge, et edukaks wõitlemifeks wastafe tulega, selleks, et temale täagi löõmifeni läheneda, peab jalawägi warustatud olema wastawate tuleriistadega, kõige sellega, mida annab tehnika wõitlufes tuleabinõude alal.

Need abinõud peawad wõimalifelt täielifemad olema, nad peawad looma farnafed tingimufed, et lähenemifel wastafega tegufsefufid wõimalifelt rohkem „tulemasinad“ ja wõimalifult wähem inimefi — „elawat jõudu“. Seda on tarwis selleks, et elaw jõud oleks alles hoitud päälöögi filmapilguks — täagilöögiks.

Jalawäe warustamine tarwifil määral „tulemasinatega“, nimetatakse jalawäe „mehaniiseerimifeks“. Waatame niijad lähemalt, milles see mehaniiseerimine feifab.

3. Kuulipildujad, tankid ja automaatpõisid.

Weel enne ilmafõda oli jalawäe päämifeks sõjariistaks põis, mille kaliiber pea kõifides sõjawägedes kolme ümber kõifus.

Mis puutub kuulipildujatesse, siis oli neid rootudes ainult põiside tule kõwendamifeks. Kuid juba siis nähti, et jalawäge on tarwis mehaniiseerida ning afuti selle teostamifele, mis oma lõputipule ka ilmafõja lõpul jõudis. Saksalased fuurendafid juba 1916 aasta fuwel kuulipildujate arwu oma jalawäes, siis wõtsid nad 1917 aastal põisid-kuulipildujad tarwitufele ning 1918 a. ilmuftid juba automaatpõisid ning pommi- ja granaatidepildujad.

Et enefele ettefujutada, mida fujutab enefest praegusaia jalawägi, toome meie mõned andmed jalawäe polguft Brantsufe sõjaväes, kes wõtnud kõif uued woolud taktika ja tehnika alal.

Brantsufe jalawäe polku, päale kolme pataljoni, kuulub veel tanki rood — uuema kawatfufe järele kaks roodu. Tanki rood koosneb 15 tankist ja nendega ühendatakse veel tagawara 10 tankist. Zgasfe pataljoni kuulub 3 roodu, kuulipildujate komando ja wfwood jalawäe fuurtükifwäge.

Rood koosneb 4 wfwoodust, fuwjures wfwood jaguneb kolmeks jaostonnaks ja iga jaostonna päale tuleb 1 põis-kuulipilduja. Pataljoni kuulipildujate komando koosneb 16 raskest kuulipildujast. Jalawäe fuurtükifwäe wfwoodul on üks 37-millimeetriline fuurtükif ning 81-millimeetriline miinipilduja. Üdsje on Brantsufe jalawäe polgul sõja ajal tarwitada 108 põisfi-kuulipildujat, ehk nagu neid nimetatakse, kerged kuulipildujad, kolm 37-millimeetrilist fuurtükki ja kolm 81-millimeetrilist miinipildujat (mortiirid) 2375 põisfi ja 25 (ehk 50) tanki.

Praegufes Sakfa polgus on ühendufes Sakfamaa katusfega ja riigi tehwenemifega üdsje, warustus nõrgem Brantsufe omast. On mõned tehnika uuendufed, mida prantslased wastuwoõtmat jättnud, nagu tankide wastafed põisfid ja põistol-kuulipildujad.

Raske kuulipilduja (pingol), alles hiljuti veel jalawäe ainufene sõjariist, on niijad täiendatud n. n. optikalife fihtrawaga, mis warustatud fuurekstegewa klaafiga ja wõimaldab fihthimist kuni 3 kilomeetri päale. Nurgamoõtija „wõimaldab lastmifst fimmistest ruumifst. Raske kuulipilduja wõib ühes minutis 600 pauku lasta. Kõifkuulipilduja, mis kaalub umbes 30 naela, faadab minutis kuni 300 kuuli wälja. Tulejõu järele wõib farnane kuulipilduja 25 kiiri ajef täita. Kuulipilduja tähtsus feifab päämifelt selles, et neid wõib kasutada kütide afemel, kes muul alal tegewufes ning pääletungima ehk kaitfwa jalawäe tule kõwendamifeks. Kuulipilduja moraalne tegewus on fuur. Kuulipilduja eriline tärin, mis eraldub muuft wõitlufe müraft, mõjub demoraliseeriwalt wastafe päale.

Automaatpõisje on mitmesufugufid süsteeme: enam tarwitawamad kaaluwad 10¹/₂—20 naela. Tulefäärus 100—150 pauku minutis ja unemates süsteemides, millega Ameerikas praegu katfjet tehtakse, kuni 1000 pauku minutis. Automaatpõisfi ilmumine on seletataw sellega, et waenlasele lähenemifes on tarwidus wõimalifult fagedamaks lastmifeks, mida põisfuga kätte ei faadud. Praegufel sõjajäljal ilmuwad „elawat märgid“ liiga lühifefeks ajaks ja lasta neid põisfideft, tuleb raifata kallist aega põisfi fagedafeks laadimifeks. Automaatpõis, millega toime faab üks inimene, täidab wähemalt 9 inimese kofust.

Granaadifkafja põisfi tarwitatakse granaatide pidumifeks. Wõskamife kanguks ulatab 250 fammu päale; fäärus — 6—8 pauku minutis. Kõifgranaate, milledega on warustatud kõif polgu kütid, wõib pilduda 50—60 fammu päält. Neid mõlemaid granaate tarwitatakse waenlase tabamifeks warjutaga ning pääletormamifst. Jalawäe fuurtükifeks tarwitatakse kõige rohkem 37-millimeetrilist (umbes 1¹/₂ tolli). Sarnane fuurtükif (neid on mitmesüstemiilist) kaalub 11—20 naelani. Tulefäärus on 20 pauku minutis. Kaugus — 3 kilomeetrit. Brantsufmaal on need fuurtükfid niimõrd lühifstatud, et jalawägi neid igasufugufes wõitlustes

Punases kasarmus.

Punaseväelased poliit-haridusküünil.

tarvitada võib. Nende suurtükide tuli on õige tabav ja kergelt juhitav.

81-millimeetriline miinipilduja täiendab 37-millimeetrilist suurtükki sellega, et lastes miinidega ja granaatidega võib ta purustada farnased kaitsetõkkes, mida 37-millimeetriline suurtükk purustada ei jõua.

Lõpuks varustatakse kergeid tanke kas 37-millimeetriliste suurtükidega eht raskete kuulipildujatega — üks sõjariist tantsi päale. Kerged tankid võivad võita õige järse nõlvakuid (kuni 25°), võivad töötada 10 tundi, sõites tunnis ära kuni 20 kilomeetrit. E. B.

Suurte mereilmariikide weelalused laewastifud.

Mitu aastat tagasi teatud närviliku fega peeti weelaluste ja weepäälsete laewade suhtes waeluusi. Waeluused lõppesid mitte millegiga. Kumbki pool ei suutnud nõidada, et just nimelt temal õigus on. Sa tagajärjeks, kõik juured mereilmariigid wiitwad fisse oma programmidesse miin-hästi weepäälsete kui ka weelaluste paatide ehitamise.

Seda tähele pannes, et weelaluste paatide ehituse suhtes suuremat saladust tarvita-

tafje, siis igatahes laiemale lugejate massile on see küsimus tume. Seepärast peatume weelaluste laewastifude uurimise juures tema praeguses olukorras.

Waadates enam suuremate ilmariikide — Ameerika-Ühisriikide, Suurbritannia, Jaapani, Prantsusmaa ja Itaalia weelaluseid paatid, võime neid nende suuruse järele, weepäälse weemahutusega jagada 3 järku — kuni 500 tonni, 500—1000 tonni ja üle 1000 tonni.

Suurte mereilmariikide weelaluste laewastifude tabel.

Amerika-Ühisriigid.	Suurbritannia.	Jaapan.	Prantsusmaa.	Itaalia.
Weelalused paadid 500—1000 tonnini.				
93 L, 66.777 ton.	33 L, 29.462 t.	43 L, 63.178 t.	36 L, 25.425 t.	10 L, 8.640 t.
Weelalused paadid üle 1000 tonni.				
6 L, 9622 ton.	8 L, 16.200 ton.	24 L, 30.785 ton.	9 L, 9792 ton.	polegi.
Weelalused paadid kuni 500 tonnini.				
27 L, 10.645 ton.	26 L, 11.248 t.	5 L, 1814 t.	26 L, 12.704 t.	33 L, 9610 t.

Ulal etteootud tabel kujutab meile weelaluste paatide arvu igas järgus, nende üldist tonnaahti iga ühtiku wiie mereriigi wahel. Säält näeme, et Prantsusmaa ja Itaalia, kellel on juur arw vähemaid weelaluseid paate, kuid kui asi puutub suurematesse, siis jääwad nad teiste riikide taga. Kõige rohkem on kaitse tonaahtiga laewu Ühisriikides — 93 laewa. Mis puutub aga suurtesse weelalustesse paatidesse, siis esineb koht on siin Jaapanil — 24 laewaga.

Kui kiirelt areneb weelaluste paatide ehitamine, selle iseloomustamiseks võib siia ette tuua järgmist fakti. 1901 aastal lasti wette esimene Inglise weelalune paat „Holland nr. 1“ 120 tonnise mahutusega. Kõigeolewal aastal ajuti Inglise weelalune paat „X-1“ proovimisele, mille weemahutavus on aga 20 korda suurem, s. o. 3600 tonni. Temale lähedal seisab Inglise auruturbiini weelalune paat „A. 26“, mille ehitamist lõpetati jäänud aastal. Selle paadi weepäälne mahutus on 2140 tonni, wee all — 2770 tonni. Siis endine Saksa weelalune paat, nüüd Prantsusmaa oma, „Gatbroun“ — on 1930 tonni mahutusega weepäälisel sõidul.

Kõigeolewal ajal kõneleb suuresti weelaluse hiiglaste ehitamisest prof. Flammi kawa järele. Kui Saksa poletis kaotanud Versailles lepingu põhjal õiguse ehitada weelalusi laewastifude, siis igatahes oleksime näha saanud selle tähtsi järele ehitatud weelalusi ristlejat. Flammi uus tüüp kujutab enesest määratult sammu edasi võrreldes kuni tänapäewani ehitatud weelaluste laewadega.

7067 tonni mahutust wee pääl 403 jala pikkuse ja 49 jala laiuse juures, on ristleja päämised moodud. Laewa lagi ja

tähtsed, õigemini need osad, mis on suurtükile all wee pääl sõites, on laetud soomusega 5 tolli paksuse ja mille üldine kaal — 614 tonni.

Pää sõjavarustus seisab ses laewas koos kahest 8,2 tollilise suurtükist, mis ülesseatud pööratawale tugedele laewalael. Need 50 kalibriksed suurtükid kaaluvad 15 ja weerand tonni ja võivad 275 naelalisi kuule wäljalasta 15 ja poole kilomeetri kaugusele.

Laewal on weel 4—3,4 tollilisi 60 kalibriksid suurtükke. Siin on tunni raskus 21 naela. Neli miiniparaati laewa minas ja paras, niisama ka neli laewa lael olewat miiniparaati, jünitawad miinide sõjavarustuse. Miinide tagawara on juur 45. Energiat wee pääl sõitmiseks saadakse 30.000 jõuliseft diiselmootorist, mis võimaldab arendada kiirust 22—23 sõlmeni. Elektrimooteeride võimsus weelalusel sõidul — 5.000 hobusejõuline. Kütetagawara jatkub 23.000 penitoorma aranduse, 11—12 sõlme kiirusega. Laewameeskond ühes komandöride koosseisuga on juur 100 inimest. Wette allalaskmise aeg — 1 minut.

On olemas weel teine tüüp, selles projektis — kus sama suuruse ja weemahutuse juures weelalune ristleja on muudetud weelaluseks miinide panejaks. Siin seisab miinivarustus koos 1000 miinist. Weelalune paat oma arenemise esimestel aastatel loeti abinõuks ainult randade kaitsemisel, ja wähe oli neid, kes uskusid, et ta ka suuteline on töös lagedal merel.

Kuid ajad on muutunud. Nüüd võib weelalune paat toimetada pitamaa sõitust kuni ookeani laew. Ühisriikide weelalused ristlejad, 2500—3000 tonni mahutusega

Täna tulewad kõik Leningradi Gesti proletaarlased Haridusmaija, sest nad teawad, et sel teel kindlustawad nad fidet maa ja linna wahel.

„Edasi“ pidule ei jää keegi tulemata, sest ajafirjanduse toetus tähendab kogu nõukogu korra toetust. Ja kes tahab siis nõukogu korra õnnistaja olla?

Näib sinu naabrile „Edasi“ — kui ei, siis on viimane aeg, et tema seda märtsikuu päale telliks. Tellimiseks on weel mõned päewad aega.

Mialehe sõprade ring, kas oled sa juba mõelnud, et lähemal ajal sa oma tegewusest aru andma pead? Mida oled sa ajalehe laialilaotamiseks ära teinud, mida oled sa ära teinud fideme tõendamiseks linna ja maa wahel.

Pihkwa kubermang.

Oleks juba aeg aru anda.

Mis tehafe Zepelki asunduses, Porhomi kreisis? Õpetaja Tamm — Majakowos — kuidas on teie pool lood? End. E. T. U. õpilane ja praegune Dno Gesti kooliõpetaja fl. Pung — nähtawasti olete meid unustanud. Kui ei, siis tehke häält. — Sm. Moit Gruhowkas — kas iffa elate? — Sm. Maadit — kuidas Doropetis „Edasi“ tellijate arw tõuseb; meil selle kohta andmeid ei ole! — Sm. Jutjar Welikije Lufi kreisis „Krasnaja Weshnjaz“ — kuidas lood teie pool on? Ega ometi ära külmanud ei ole, et elumärki ei avalda? Teatage.

„Edasi“ hoogtöö läbiwiimise

komisjoni järjekordne koosolek peeti ära 18. webruaril. Et meil seni linna-des olewad kirjasatjad ja kaastöölised organisierimata, mis ajalehe töös, eriti teatavate hoogtööde läbiwiimises toimetusele takistusi teeb, otustati kirjasatjate-kaastöölise institutidile kindel alus panna, kokkufutjades kirjasatjate kaastöölise nõupidamise. Nõupidamist otustati kokkufutjuda 25. weebr. kell 7 õhtul. Osa wõtta võiwad sellest kõik „Edasi“ senised kirjasatjad ja kaastöölised, kui ka seltsimehed, kes tulewitus jellel alal töötada tahawad. Nõupidamise päewaforda wõeti üles: 1) „Edasi“ toimetuse aruanne (sm. Treufelbt); 2) tööliskirjasatjate ülesanded (sm. Siisjt); 3) tööliskirjasatjate organi-

seerimise küsimus (sm. Klaas); 4) jooks- wad asjad.

Et seni ajafirjanduse sõprade ringide tööst õige wähe teateid olemas ning koh-tadelt järjeft töös juhimeerisid nõutakse, otustati seda puudust sellega kõrvaldada, et maale wistaw instruktore jaata, kes kohjade pääl olewad ajalehe sõprade rin-gid läbi käib, kus farnaseid ei ole, orga-niseerib, ajalehe tellimisi wist wõtab jne. Selles asjas otustati kubfomi Gesti jelt-fiooniga lähemalt läbiwõitida wistawa inimeje saamisest ja tulude katmise suhtes. Gesti otustati farnane instruktore jaata Trotski ja Leningradi kreisi.

Lõpuliikult otustati 22. weebr. toime-pandawa pidu programmi, korralduse jne. asti.

wõiwad mängida tulewastes sõdades määratut oja.

Kuid siiski, kui meie üle läheme, prof. Flammi projekti praktilisele hindamisele, siis paistab tema wäärtus mõnele weel kahtlustataw olewat. Selle arwamise pooltjad leiawad, et ta on liiga wõimas ja suur. Samal ajal aga, wõitlusesse astuda oma suurtükki ja soomustatise omaduse suhtes — ta ei wõi. Päale selle terwe rida wäljama weelaluste paatide komandööre on arwamisel, et farnast müratut on raste wee all juhtida. Kuigi jee arwamine võib muutuda weelaluste paatide juhtimise praktilise juurenemise, siiski ei saa praegusel korral anda weel õiglohest kindlat oisust Flammi projekti kohta. A. R.

Proletaarse rewolutsiooni kaitse.

Niiugusena näeb punasewäelane wälja, warustatuna sõjariistadega ja fihwtiste gaaside wastase näolattega.

Täna

on päew, kus sa näidata võib, kuidas ja oma kodaniku kohus — inimest aru jaad.

Tuled pidule,

mida korraldatakse selleks, et „Edasi“ laudu tõendada fidet — maa ja linna wahel.

Laastud siit ja säält.

Suure rülemisega olin wiimaks nii taugelise jõudnud, et mõisin Leningradi jõita. Olguigi, et minu igapäevane töö selle all kannatas, sest paljud asjad, mis läbiwiimiseks ees olid, jäid seelord tegemata.

Rääkisin nii mõne selttimehega läbi ja nad lubasid minu kõige hädalisemad kohustused, mis mul ühiskonna ees täita on, oma päale võtta...

Tehud! Krapapisi oma wiimased kopekad kottu. Lünastasin pileti ja ronisin rongile. Tahtsin ju oma filmadega ammu näha, et mismoodi — nõndanimetud eestlaste elu, selles juures kiwist müratas edeneb. Tagasi tulles toon siis mõndagi õpetliku kaasa, et siis seda täielikult ühiskonnale üle anda, sest meil maal on kogemustest suurt puudus.

Need mõtted mõltsid mul päas. Seda ei suutnud segada ka wurowad waguni rattad.

Rong kihutab aga kaunis kiirelt edasi. Veel mõned peatused ja olen kohal.

Warsjawi waksaliist wälja tulles jirustasin kohe omad jalad jüdalinnu poole.

Uga kuhu siis kõigepäält nüüd minna? Kuist juhatusi jaoks?

Püü, — miks ma seda ennem ei mõtelnud. Küll mul on aga päa, just nagu walge Eesti ministri, kes Tallinnas 1. detj. mäsju ajal woodi alla pugus.

— Aga waat! — lähen kõige päält „Edasi“ toimetusesse, säält saan kõigeparemaid juhatusi.

Nii mõites sammudes ei pannud tähelegi, et juba olen 25. oktoobri prospektil. Mis nüüd enam, — veel mõned sammud ja olengi kohal.

Kästatje ainult wähe oodata, sest toimetusemehed on libedasti ametis. Nad wõtawad Tallinnast telefoniteel sõnumi wastu ja mind ei lasta seepärast segama.

Rõnnin sääl ajawiteks edasi ja tagasi, ning waatan eestias wäljapandud kirjandust. Mõtlen — küll on hull, see kõik, mis meil maal ei ole, on siin wäljapandud. Miks meie siis maal linnabest järel oleme. Meil puuduvad veel senini need kohad, kus eestikeelset kirjandust osta wõisime.

Paha, kurb mulje jäi järele, et Eesti kirjastuse ühjus pole suutnud veel ühendust maaga luua.

Kahju, kadefusega waatafin neid ütsikuid linnalasi ostjaid, kes minu juuresolekul nii mõndagi ostsid ja säält läbi käisid.

Mõned neist teewad mürgelit, et Eesti diwisi 5. aastapäewa üleswõtteid ei ole saada. Kõigest paar pilti on wäljapandud. Neist ei saa, õigust ütelda, ostmiseks ega waatamiseks.

Paremat korraldust soowides, kaowad need õiglasjed nurisjed ufest wälja.

Wahepääl on telefoni plirin waitunud. Toimetuse kutsunud telefoni ühendust Tallinnaga uuesti korda seada, kuid pole seelord õnnestunud.

Toimetaja arwas, et wiist on Eestiama nühkidel palgapäew olnud ja pole seelord ennast ära osta lastnud ja tirisid sõnumisatja telefoni toru juurest ära, ning toimetajid muidugi tresside taia. Märgufona on siiski saanud ära ütelda, kuid siis katkenud ühendus. Nii naljatati, et Eesti kodanlus kolebastei ärewil on ja päale 1. detj. mäsju igal pool tontisi näeb.

See jutt oleks edasi kestnud, kuid siin segas keegi portfelliga sissetulja. Küsides alandlikult: kas täna eht saate mulle raha anda? Toimetaja näitab raamatupidaja päale: küsige, kui kasjas on — miks siis mitte.

Wees ruttas laua juure. Kuid ma ei kuulnud, mis sääl räägiti, sest kirjutusmasinate klõbin segas seda. Kuid niipalju sain aru, et midagi „tähtsat“ sääl iffa diendati. — Pajatahes: noh! olgu päale — ja luges mehele raha peo päale. See tänas ja kodus. Mina astusin sel minutil toimetuse kabinetti.

Noh, on aga see kabinet! Pärilsihtne elutuba. Minult see erakab elutoast, et kirjutuslaudafid on täis, ja nii, et waerwalt liituda saab.

Pärilsihtne oli neist inimestest, kes sääl laua taga töötasid, et ajalehte täis täita mitmesuguste sõnumitega. Mõned neist ei tõstnud minu sääloleku ajal mitte päädki laua juurest üles. Tähenab — wiist oli tööd palju.

Kuid kõige naljakam oli veel see, et wõõraste jaoks oli kõigist üks tool ja seegi

Side maa ja linna wahel.

Talupoegade eraldamine wastutawatele kohtadele.

Schitomiri kubermangu täidejaatw komitee hakkas wälja eraldama wastutawatele kohtadele parteituid talupoegi. On määratud juba parteituid talupojad-lehwikud järgmistele ametikohtadele: kubermangu rahwamajanduse nõukogu juhatajateks, kubermangu maawalituse juhataja abilisesteks ja kubermangu põllumajanduse panga liikmeteks.

Abi wiljaikalduse raioonidele.

Herjoni jõudis 18. webruari kohale üleukrainalise kehtidejaatw komitee komisjon, kes uurib järele wiljaikalduse läbi kannatada saanud maakohad. Herjoni järeleuurimise põhjal täitis komisjon üleukrainalise kehtidejaatw komitee ees üleskõnuse, et Herjoni raioonile anda liias

lagunenud, mille päale istudes, toimetaja naljatades tähtis ettewaatlik olla, et mitte ümber ei kukuks.

Nad on aga jarnase sissejeadega täiesti rahul. — oleks siin lähedam ruum, siis wiidaksid hommitused kirjasaatjad, kes tulewad sõnumitega, oma ja meie aega.

Nüüd tortas ka mul meele, et kas ka mina ei ole jarnane ajawitaja. Siinapill diendafin oma asjad ära. Ja mulle ulatatati mõneminitulise wahetaja järele rida adressifid kusi kindlamalt teateid nii ühe kui teise küsimuse kohta wõib saada.

Surufin mütsi pähe ja aidaa — edasi. — Aga kõigepäält kuhu?

Ega kedagi, ets iffa Smolnõise! Sinna jooksewad ju kõik niidid kottu.

Lähen ruttu üle tee, pool põigiti, et seelord juba trammiga jõita, kuid miilits peab kinni — käfis otsekohe üle minna. Saan aru, et kui kõik niimoodi üle uulitsa läheksid, jünnitfifid selles elawas liikumises palju õnnetu. Kohe läidan kästu, kuid trahwi maksin sellegi pärast.

Ronisin trammil ja wähe aja pärast olin Smolnõi ees.

Ajalooline koht. Tuli meele, kuidas maal naabrimehed rääkisid, et kui kohapäl õigust ei tehta, siis lähme Smolnõise, säält wõetaksie siis abindud tarwitusele, mis nii mõnegi on korralitult töömehet teinud.

Ja nüüd waatlesin neid inimesi, kes minu ees kahelpool teed ruttasid. Wiist ka nemad lähewad õiguse pärast asju diendama.

Kohale jõudes näen inimeste murdu. Smolnõi teeb kui sipelgapere.

Kuulfin rääkimist, et peetatse kubermangu 21. partei konwerentfi Tähenab, ma ei olnud effinud: need inimesed on õiguse eest wäljas. Siin wõetaksie arwele mõõdunud kogemused ja wäärnähutuste põhjust. Tõõtatse juhtnõõrid wälja, et riigi kodanikkude läikafu paremaks teha...

Sään mõttes seisma. Tuleb meele suurt Oktoobrirewolutsioon. Siitanti kästufi, juhatusi — sõjawäelastele, madrustele ja kogu töörahwale, et kutsutada Kerenst ühes kodanluse walitfufega ja panna maksma proletariaadi diktatuur...

Need ajaloolised müürid on oma katuse all mõndagi näinud. Tuhanded ja miljonid inimesed säält läbi käinud küll kongresside, konwerentfide ja muude igapäewaste toimetuste näol. Siin on ülesseatud töörahwa klassiline õigus.

Mõttes edasi sammudes — olin juba teise korra päale jõudnud.

Siin on ülesseatud Lenini elusuurune kuhu, mis ümberringi kaunistud on. Wähe eemal oli kirjanduse laud ja tuba, mis wõrdlustabelifil täis — mitmesuguste andmetega: tööstusest, poliit-hariduslitust tegewusest, ajalehtede tellijate arv, partei koolide ja ringide tegewus, ifegi finolindid ja aparaadid, mis maale kawatfetatse liikumalt töötama panna.

See oli kõik nii ülesseatud, nagu oleks siin mõni juur wäljanäitus käimas. Häameelega oleks kauem neid waadand, kuid aeg tippus hiljaks jääma ja mul paljud asjad diendamata.

Ronisin ruttu kolmanda korra päale Eesti sektfiooni. Sääl oli meestel aga wähe aega. Suurt rääkida ei saanud. Kuid — juhatafid haridussektfiooni, selle alla käiwad otsekohe koolid ja klubid? Et ma just nende tegewuste pärast Leningradi jõitsin, siis sammufin ka sinna poole.

50.000 puuda seemet, niijama ka erliije toetuse andmiseks küladele.

Talupoegade warustamine põllutöömashinatega.

Ukraina talupojad saawad sel aastal põllumajanduse masinate ostmiseks 4.312.000 rubla. On antud juba 950.000 rubla. Masinad antakse krediidi päale.

Traktorid külale.

Baku nõukogu awab traktorite ja muud kutsused Baku ja teiste raioonide talupoegadele põllumajanduse mehhaniseerimifega tutvustamifeks.

Traktorid Usbekistanile.

Noworossifskis on laetud wagunitesse 100 traktori Usbekistani jaoks.

Haridussektfiooni jõudfin kaunis hilja ja ei saanud sektfiooni juhatajat enam näha. Ta olla „Edasi“ hoogitöö komissiooni koosolekul läinud, nii teatas sääl keegi lauataja istuw noormees. Kuid soowitas teine päew Haridusmajasse minna, kus üldkoosolek ära peetawat ja sääl saada paljudega kottu. Olla ju Haridusmajas ligi 500 liiget.

Nii sündis — teine päew olingi Haridusmajas juba warakult — nagu wana lopergune wiiskopit kohal. Mõilefin, et täna on puhkepäew ja kui siia nüüd 500 inimest kottu tulewad, siis jää wiimaks ufte teha. Kuid nagu nägin — ei ole need leningrablad nii punktipäälised ühtegi nagu arwasin. Oodata tuli üle tunni aja, siis hakkas alles koosolek päale.

Selle tunni aja jooksul kolafin kõik need ruumid läbi. Waatafin seinajalehte, Lenini ja Eestiama tööliste liikumise nurka. Neist kõigist jäi kää mulje. Siäranis Lenini nurg on waatamise wäart, kuna Eestiama tööliste nurg kaunis puudulik oli, kuid nagu kuulfin, pole Kominterni Eesti sektfioonist päale mõne lendlehe midagi materjaali saadud, mis seda nurka oleks täiendanud, olguigi, et juurem lootus just selle andmise päale oli. Pärilsihtne mustlase moodi on sääl käidud seda materjaali nurmas, kuid pole ära ka öeldud — alati on lubatud. Wiimaks sähwatud wälja — meie ife tahame endale iffa organiseerida, ei wõi sellepärast anda...

Wahepääl oli koosolek juba alanud, kuid siin tundus, et see olawõtt nii elaw ei ole, kui ifiti arwasin. Igi 100 inimest olid koos, — kuhu siis juurem hulk oli jäänud?

Pooleb neist kadufid weelgi enne koosoleku lõppu ära. Nii et koosolekut otjüstamise wõimulifeks ei tunnistatud.

Imelik oli mull ka see, et paljud juhatusi liikmed ei olnud kogu Haridusmaja tegewusega tuttawad?

Õnnets tutvustasid seda neile need, kes koosolekul olid ja lõpuni olid. Näitafid, et on Lenini ja Eestiama tööliste liikumise nurg organiseeritud, jeda tuleb ainult täiendada. Nüüd ehmatas siis Haridusmaja juhataja ja tähendas wabandawalt, et see olla pärilsihtne õigus; tema olla oma aruandes ja päewakorra kottufäädmise juures need ära uuustanud.

Jookswate asjade juures löõdi lärmi, et wõõrad lapsed mängida nende Haridusmaja wastpildidega — neid tuleb laste käest ära wõtta.

Ifegi ufteft wäljamines wehkledi sellepärast kätega. Seft see koosolek, mis wäheste liikmete pärast midagi ei otjüstunud, läks weelgi pooleks. Ühed näitafid, et lapjed, kes neid pillifid tarwitawad, on neid ammugi juba maksuta mängimifega tafa teinud ja ei olnud selle poolt, et selle tasuks nüüd need 4—5 pilli ära wõtta...

Ei tea, kuidas asi kujunes, ma lahtufin säält ja otjüstafin Petr. Wiiburi poole klubisse minna.

Sinna lätsin ühel tööpäewa õhtul.

Kolistafin sääl mõõda kitsaid läbikäiguteesid, kuid ühtegi inimest ma sääl ei näinud. Kistufin siis wiimaks ühe ufte lahti. Sääl oli tuba mehi täis ja kange higihais tuli wastu. Mõned neist olid alasti ja mükfifid endid rufikatega. Mõned lafid maas kuterpalli ja tõstfid juuri raud nuijafid, nii et kondonid ragififid.

Mul tuli pärilsihtne hirm neid turjakaid mehi nähes. Tahtfin kohe säärde teha.

Sellest sai keegi fineliga mees aru — arwatawasti oli see selle tegewuse juhataja.

Säält näha oli jutufas mees, hakkas mulle seletama, et nad olla pärilsihtne hädas, kohe mures, et külma ei tule, (mõtlefin wiist tahab neid mehi ära külmutada, sest nad liiga palju aurafid sellest rassimifist), kuid pärast sain juba selgemalt aru — kui pikemalt seletas, et neil olla külmali.

Et ma sellest huwitatud olin, tuli minuga keegi säält kaasa... Suurepäraline plats, uued ehitatud majad ja liumäed. Elektrituledega walgustatud plats, nii et filmade päale oma heledusega hakkab.

Nüüd join aru, miks mees külma pärast nii mures oli. Ka mul oli kahju. Tahtfin, et kõige wähem peaks wana jumal ometi natufenegi, kas wõi selle platfi päale külma saatma.

Kuid trööstifin neid kraadiflaafi wähtijaid (imelifud mehed, nad waatafid iga 5 minuti takka, kas wäheft ei külmeta, et saaks wett päale lasta), et suwel on siin ilus ja mõnus ferget sporti teha, jalapalli weeretada jne.

Klubisse enam tagasi minna ei jõudnud. Otjüstafin jeda teine kord teha. Nüüd olen juba linnoga rohem tuttaw, teineford käin koolid ka läbi.

Olgu nüüd, enne ära jõitu, mõtlefin weel forraks haridussektfiooni minna. Kuid jeda teen tingimata hommitu warakult, et juhataja kätte saaks.

Nii ka tegin. Warakult ma küll sinna juba teadlitult ei läinud, kuid kella 12. ajal olin sääl ja diendafin omad asjad ära...

Kaasa anti mulle fuufonafifelt suurt küsuland, mida täitma peab: 1) kui „Haridustöölifele“ kaastööd ei tehta, jääb ta seisma. 2) Klubi kahenädaliku hoogitöö kottufwõte tuleb 1. märtsiks ära saata. 3) Kui klubil wähe tegewaid jõudufid on ja ei fuuda oma ülesandeid täita, tuleb punase nurga tegewustama päale üle minna. 4) Ajalehe sõprade ringide wõifiluse eeltöödega tuleb algust teha. 5) „Edasi“ hoogitöö läbiwiimifist kõige jõuga ofa wõtta.

Märtsifin need üles ja ütlesin enesele, kui ma need wiiski küsimust jõuan efialgfeld täita, siis olen ka juba midagi teinud. Siin nägin nüüd ju nii mõndagi — mis peab tegema ja mida mitte. Tähenab, olen oma reifuga üksa rahul...

Sääd aega! Tulewifus tulen find kiwimürakas tihedamini waatama. Sinu müüride wahel jünnib nii mõndagi nalja ja palju õpetlikku. Selle wiimase wiin kaasa ja katfun elus teostada.

Wäljaotsa Andres.

Teadus ja tehnika.

Uus märguandmise latern auto-mobiilidel.

Praegu on Ameerikas „Lincolni“ uue-mate automobiilide tagumistel wedrudel sissejatud huwitawad märguandmise elektri laternad. Nad seisawad koos metallist kettast, mis koosneb neljast liikuwast ofast. See fetas katab elektri lampi, mis finnitatud ühe tagumise wedru külge automobiili numbri walgustamifeks. Neli ketta liikuwat ofa sifaldawad enesef neli mitmesugust wärwi (wärwilist klaasi). Auto-mobiili numbri päale langeb weel päale ketta — walget wärwi kiir.

Grilife lingu läbi, millest ülestähendatud wärw, wõib autojuht oma istefohalt finnitada walgufega märguandmift. Sarnast märguandmift wõib näha 60 meetri kaugufele, mis on ifeäranis tähtis juure liikumifega linna uulitfatel jõitimifeks.

Mootoriga käsitärn.

Prantfusmaal hilja aegu tagasi ilmus wälja praktiline käru, mida edasi lütkab mootor. Wiimane ajub käru telje kütjes ja on kahetahuline jõuline. Käru liigub edasi kahe kiirufega — 2 kilomeetrit ja 5 kilomeetrit tunnis. Ses käib inimene, kes juhif käru liikumist. Kiirufte muutmift toimetataks sellekohase riistaga, mis ajub käru käsipuu küljes. Käru käimapanemifeks on tarwis ainult lükata kohalt liikuma. Ses ajub tal ratta pääl pidur, millega wõib mootorit, kui tarwis, lahutada kärust. Käljel, käsipuu juures, on finnitatud bensifini nõu. Sarnane mehaaniline käru kannab kuni 15 puuda raskest.

Kõige paksem kiivise kiht.

Tushuni kaevandustes, Võuna Mand-juurias (35 wersta Mufdenist) ajub maa-ilmis kõige suurem kiivise kiht.

Kiivise kiht ajub jään väga madalal, kõigest 9 meetrit maapinnast. Tema paksus on 125 meetrit ehk umbes 60 juld. Kiivise tagawara arvatakse siin 72 miljardi tonni päle. Käesoleval ajal õõ-päewa jootul saadud saak teeb wälja 12 tuhat tonni ja aastaks 3.500.000 tonni. Kihi pöölmise oja on paljaks tehtud — siit on foristatud muud kihid ning tööd tehakse awalikult, määratute eeskawatoritega. Käsi-kaes awalikkude töödega toimetatakse siie- miste maaaluste abinõudega kiivise mur- mist. Kaheksas kaevanduses on otsekohene puhast kiivise kiht. Et aru saada fogu tööde juurusest, wõib tähendada, et kaevanduses töötawad — 35.000 inimest.

Elektrilamp, mis annab loomuliku päewawalgust.

Elektri ja gaasilampide walgus, mis erineb järsult päewawalgusest, mõjub fil- manägemise päle, wäsitab waatamist ja moonutab asjade loomuliku ilmet. See tuleb jellest, et temas on määratu prot- sent punaseid, kollaseid ja oranšilisi kiiri, wõrreldes ülejäänud päikese spektrumi wä- ridega. Prantsuse elektrotehnik Hamen, kes enesele seadis ülesandeks saavutada kunst- list päewawalgust, leidis üles aparaadi mis oma wälise kuju poolest on lõigatud torni kella jarnane. Selle aparaadi sees ajub liisuguse ehituswiisiga elektrilamp, mis põleb orgaanilises atmosfääris. 110 woldilise juhe laudu on ta ühendatud 105 woldilise woltaašiga. Selle üliwoltaaši ees- märk — lambi laudu wäljasaata wõima- likult rohkem siniseid kiiri, päle selle on jama sihiga tema seinad ülewärwitatud sinise- karmalikeks. Saadud walgus peegeldub wastu reflektorite sektorite seerias, mis osalt wärwita, osalt wärwitatud sinise ja wioletilise warjunditega. Need reflektorid on siiseatud nii, et kombineerida teatud jüstee mi kiirte lambiga, saadetakse nad edasi erilise kahwatu-wioletilise ekraani läbi. Ekraani ette on mahutatud peegeldaja, mis finni peab ultra-wioletilised kiired. Walgus, mis nii Hamani aparaadi abil täiteaadakse, annab täielikult päewawal- guse mulje.

Juriidiline abi.

Küsimus nr. 46. Keegi nimetas mind ajalehes „kulatuse ja härraks“ mitte õigete kirjelduste seas. See on minu teotamine. Tahan kaebada, aga kuhu ja kelle päle?

Vastus: Sõimaja tuleb kaebada rahwa-kohtusse. Kelle päle kaebada, ei tea meie ka mitte, kuid wõhemalt isiku päle, kes teid teotanud.

Küsimus nr. 47. Misjugu seft raamatust on raskem aru saada, ehk õppimiseks, kas poliitilise kirjanduse kirjandamatut ehk kom- munistlikku aabitsat.

Vastus: See ripub muudugi ühe kui teise feltimehe arenemise ära. Soowitame Teil algada Komm. aabitsaga päle.

Küsimus nr. 48. Maas ofakond lubas minule oma maast wälja juurida weerand tiinu. Wille eest mahtan põllumajanduse mahu. Metja walitsus teada saades tegi protokolli ja andis asja kohtusse. Kohus mõistis minule 1925 a. 24. jaan. 38 rbl. 60 kop. trahwi ja poolekõrteiseks kuus finni. Kas on kohtul õigus kaheldist trahwi päle panna?

Vastus: Andke edasikaebtus kohaliku kreisi wõimudele siise, asja lahendamiseks.

Küsimus nr. 49. Kas on õigus nõuda siisetuleku mahu, tasanusmahu ja ühe- kordset mahu nende talupoegade käest, kel- lel on weakid, kraasimisekoda, nahaparti- mine jne., kui nad harilised talupojad on ning selle kõrwal weel oma majapidamist peawad?

Vastus: Rahwa rahanduskommisjari- aadi seletuse järele ei wõi tööstuse haru- sid kaandjeks pidada. Kui jään peremees

isiki töötab, siis tuleb esimehe järgu patent wõtta, kui peremees aga töölistega ehk perekonna liikmetega töötab, siis tuleb kolmanda järgu patent wõtta. Tassandus- mahu wõetakse teatud protsent ettewõtte siisetulekust ja seda mahu peawad maksma kõik, waatamata, kas nad oma ettewõtte siisetulekut saawad ehk ei. Jga ettewõtte ringjoogu määrab ära eriline mahu kom- misjon.

Katendi wäljawõtmise tähendab isene- enesest juba siisetuleku ja ajutise mahu maksmise kohustuse oma päle wõtmist.

Küsimus nr. 50. W. S. J. N. W. ra- handuskommisjariat andis 7. märtsil 1924 a. ringkirja nr. 741 wälja, milles muu seas on tähendatud, et mefinitud, kui nad maksawad ainult põllumajandusliku mahu, wabastatud on siisetuleku maksust. Küüd aga nõutakse paljudel mefinitudelt, kes tegewuses ta põllumajanduses, siisetu- leku mahu. Kas on see nõudmine õige?

Vastus: Rahwa rahanduskommisjari- aadi poolt saadud teadete põhjal on see nõudmine põhjendatud. Üllatähendatud ringkirja nr. 741 on tühistatud ja mefini- tude maksustamist toimetatakse ringkirja nr. 1082 põhjal. Selle ringkirja järele wõetakse ta lapoegadelt, kes päle põllutöö tegewuses on ka mefistaste pidamisega, päle harilise põllumajanduse mahu weel siisetuleku mahu, kui siisetulek mefinidusest neile pöölmiseks siisetulekust on, j. o. siise- tulek mefinidusest suurem on kui põlluma- jandusest. Teeb aga talupoeg põllumaja- duse kõrwal tegemist mefinidusega, siis ei tule tal selle eest erilist mahu maksu.

Energia saamine mustuse kanali- fatsioonist.

On teada, et orgaaniliste ainete mada- nemine sünnitab põlewat „metani“ (soo- gaasi).

Esimehed katsed mustuse ärakasutamiseks toimetati Indias, kus ühes hügemajas sellekohases kambri saadud gaasid tarwi- tati ära mootori edasijajajateks.

Säälsuures nähti, et gaaside wäljaeral- damine suureneb, kui wõhendada surumist kambri enesest, puhkudes temasse aegajalt wärsket õhku.

Inglismaal, Birminghami linnas, for- raldakse käesoleval ajal katseid laiemas

masstaabis mustuse, milles on kuni 3% kuivaineid, ärakasutamiseks.

Kambri, mille põhja wõjub mustus kanaliifatsioonist, kujutawad endist nelja- nurgelist kasti, mida soendakse mädanemise kiirendamiseks gaasidega, mis wäljatõtta- takse mootoris.

Saadud gaasid siialdawad umbes 72% „metani“ ja saadetakse eestkätt wastu- wõtmise aparaati, jään edasi gaasimootori.

On wäljaarwatud, et on tarwis 0,57 kub. meetrit gaasi ühe hobusejõu tunni päle, ning ühest tonnist mustusest wõib saada 75 hobuse jõutundi.

Kirjawastused.

„Wagane.“ W. Wotjhef. Teie jõnum jääb tarwitamata, sest ilmus juba põhja- likum kirjeldus Nurmekunde kooperatiivi kohta.

Teadaanded.

Haridusmaja teatri harjutuste järjekord.

Pühapäeval, 22. weebr.
tella 1/1—1/2 Rütmita kurjus.
" 4—6 Hälepanetu kurjus.

Esmaspäeval, 23. weebr.
tella 8 „Emale maantee“ kõi waatused.

Teisipäeval, 24. weebr.
tella 1/9 „Kasijah“ 3. ja 4. waatus.

Kolmapäeval, 25. weebr.
tella 8 „Emale maantee“ kõi waatused.
Wast. instruktor-organisator.

Täna teatrites:

Aladeem. riiklik operi ja baleti teater

„Ночь на лысой горе“. Ерос. Времена года.

Aladeemiline riiklik drama teater

„Маскарад“

Aladeemil. riiklik wõile operi teater

„Золотой Петушок“

Riiklik suur draamateater

„Рубин“

Rahwamaja

„Земля горит“

Punane teater.

„Товарищ Семивзводный“

Muusikiline komöödia

„Мария“

Wastaf

„Наряды и женщина“

Wastaf.

„Смерть Иоанна Грозного“

Wastutaw toimetaja: A. Trenseldt.

Wäljandaja: Eesti Kirjastuse ühisus

22.
weebr.
tella 8 õht.

Haridusmajas

„Edasi“ pidu

Kõigi konserwatooriumi õpilaste, Haridus- maja näitlejate ja Petrogradi-Wiiburi poole klubi meesteleori lahtel laastegewusel.

Programm:**A. Kontsert:**

Soolo ja duett Witinghof ja Gulewitsh.
Tenori soolo * * *
Baritoni soolo * * *
Sopraano soolo Chembrowskaja.
Ballett * * *
* * * * * Grebb.
Meesteleori Petrogr.-Wiib. p. klubi poolt.

B. Teater:

„Arimehed“

D. Kutju nali ühes waatuses.

D. Lawastus:

„Päew toimetuses“
kus kujutatakse meie tindiangelaste elu.

Wahaeagadel — orkester.

Lõpuks

noh, kas teie „Edasi“ pidudel weel ei ole läinud ja ei tea, et jään lõpuks alati hääd meeleolu tehtakse!!!

Uii la müüd.

Sm. W. Kingisepa nimeline
Eesti tööliste Haridusmaja.

Pühapäeval 22. weebr. j. a.

Ekstursioon

Punase sõjawäe muuseumi.
Kogumine Sarmajas kl. 12 päw.
Jawõtt 10 kop. Registreerige
warakult!

Haridusmajas

Esmaspäeval, 23. weebr. j. a.

Pidu=õhtu

Kirjastamatuse likwideerimise
defreedi wäljaandmise 5. aasta-
päewa puhul.

Esinewad kirjastamatuse
likwideerimise tooli õpilased.
Algus tell 8 õhtul.

Sisseminek kõigile mahuta.
Juhatus.

Kolmapäeval, 25. weebr. j. a.
tell 7 õhtul

„Edasi“ toim. ruumides

„Edasi“ laastööliste
ja kirjastajate nõu-
pidamine.

Päewakr:

1. „Edasi“ toimetuse aruanne.
2. Töölis-kirjastajate ülesandeb
3. Töölis-kirjastajate organisee-
rimise küsimus.
4. Jookswad asjad.

Osa wõtma palutakse kõiki
„Edasi“ laastööliste ja kirjastajate,
kui ka kõiki feltimehi, kes
tulewikus ajalehele laastööde
tahawad teha.
Mitte hiljaks jääda.

Eesti Kirjastuse Ühisuse

Kalender

1925 a.

Kõigi tarwilikumate kalendri teadete ja
märkidega.

Sisu: Uja arwamine wõõde järele. — Kuus ja päikese-
warjutused. — Tabel-kalender. — Kalendaarium. — Wanad täht-
päewad. — Kuus seis. — Päikese tõus, loojamine ja päewa
pikkus. — Rõpunaited ja tarwilikud teated põllumeestele. —
Meetrijüsteem. — Posti ja telegraafi tats. — Tiinujetalender. —
Zahikalender. — Eesti teistajutuste adresid. — Riiklikude teist-
ajutuste adresid jne.

Hind 15 kop.

Kutake tellimistega! Kalendrit on trükitud
piiratud arwul.

Jällemüüjatele protsendid.

Eesti Kirjastuse Ühisus,

Leningrad, Fontanka 27.

Dudowas

Eesti Haridusmajas wõtab
„Edasi“ päle tellimisi wastu
sm. Mahlats.

Säälsamas on müügil poliitilist,
põllumajanduslikku ja tooli kir-
jandust ning igasuguseid ilu-
kirjanduslikke raamatuid. On
saadawal ka weel kalendrid 1925
aasta päle 15 kop. tütt.

Tähelepanemiseks tooliõpe-
tajatele ja klubidele:

Kes soowitaw laulukooridele noo-
tiid paljustada, saaku originaal
iühes tellimise ja tähendusega,
mitu eksemplaari tarwis on, Du-
dowa Eesti Haridusmaja juhata-
jale sm. A. Mahlatsile.

Dr. Grünberg

Wõtanise (end.
Snamensk.) wul.
nr. 2, 25. Oktobr
prosp. nurgal, telef. 562-37 — Wastu-
wõte iga päew kella 9—12 h.m. a kella
4—8 õhtul; naisterahwastele eraldi.

Wastu-
wõtte (terawaf. ja
trooniline).
Sisilis (914) ja tripper
Enguorgaanide igatülgne arstimin.

Kusnetski haigemaja Kusnetsh.
nõd, 7. te-
lef. 180—52. Wastu-
wõtm. töitides spet.
professorite ja asistentide poolt kella
10 homm. kuni kella 10 õht. Alakõr-
dib (naisterahwastele ja sünnitamine). Ras-
tejalafete järelewas-
tustul. tamine ja
arsti. Stilis 914 tripper terawaf. ja
mine. 914 tripper kroonil.

Sugurõimetus masj. ja elektrif. ham-
baarstim. ja tunkil
hamb. Arstide kutsum. kodu.